

a 440 m

SOBRE EL NIVELL DEL MAR

(LA REVISTA D'OLOI)

**Biblioteca
Marià Vayreda**

Carer del Pò, 2
Tel. i fax: (972) 25 11 48
17800 OLOI (Girona)

De cara al Fluvià

Escola de Mestres de la Garrotxa

Entrevista a Mita Castañer

23

II Congrés de literatura culinària a 440 metres sobre el nivell del mar

Divendres, 26 de setembre de 1997

a 2/4 de 10 del vespre

al Restaurant La Deu

*

Conferència-degustació a càrrec dels restauradors

Domènec Moli i Xavier Bulbena

*

El periple biològic de l'escamarlà

pel Sr. Pepe Fargas

*

Orígens i descendència de la «patata de la deu»

a càrrec del Sr. Jordi Serrat

*

Sopar tal com Déu mana

*

Presentació del a440m III època

*

Preu Tiquet: 2.500 ptes

*

Reserves: 261328

270538

266107

l' Au Cal. ligràfica

ASSOCIACIÓ CULTURAL

Valls Vells, 15 17800 OLOT

Tel. 26 98 02 Fax 26 98 02

Biblioteca
Marià Vayreda

Carrer del Pal, 2
Tel. i fax: (372) 23 11 48
17800 CLOT (Girona)

Patrocini, no gràcies

Coordinació: X. Ruscalleda
Consell de redacció: Juli Clavijo, Pep Fargas, Meius Ferrés, Sergi Navarro, Àngel Parada, Albert Rubirola, Joan Serra, Jordi Serrat.

Edició: As. L'Au cal.ligràfica
Concepte portada: Kim Domene
Impressió: Impremta Aubert

Col.laboradors:

OPINIÓ:

Albert Bramon, Joan Capdevila, Juli Clavijo, Antoni Mayans, Jordi Pujiula, Àngel Parada, Esteve Corominas, Miquel Macias, Pere Masmitjà, Domènec Moli, Lluís Sacrest, Joan Serra.

TEATRE:

Francesc Pereira, Pep Fargas, Tena Busquets.

MÚSICA:

Pep Coll, Carles Fontfreda.

ART:

Gabriel Alcalde, Pin Ferrés, Carme Ortiz, Jordi Rovira, Albert Ruscalleda, Joan Vilallonga, Sigrid Werning.

CINEMA:

Carles Batlle, Miquel Barti, Imma Merino, Manel Mitjà, Àngel Quintana.

LITERATURA:

Concepció Batallé, Pedro Carrizosa, Margarida Casacuberta, M. A. Gardella, Natàlia Molero, Dolors Rovira.

CIÈNCIA:

Emili Bassols, Jordi Canal, Francesc Canalies, Josep Codony, Josep Guix, Joan Nogué.

Dipòsit legal: GI-801/95

Portada: Foto d'Antonio Fortet, del llibre «Olot. Estudios fotográficos». 1927

Institut Municipal de Promoció de la Ciutat, amb molt bon criteri, intenta des de fa un temps que una part dels beneficis de les empreses reverteixin a la mateixa ciutat. Es tracta d'una fórmula que, sense aplicar del tot la vigent Llei de Mecenatge, permet que les empreses que realment poden, puguin facturar un donatiu sota

l'epígraf de publicitat. No hi guanyen res però tampoc no perden tant. Hi ha qui considera aquesta aportació com un impost revolucionari. Sempre va bé està de bones amb l'Ajuntament. Hi ha un component, doncs, en aquesta acció recaptatòria en nom de la cultura, positiu i productiu; el que ja no s'entén és com es fa ni amb quins criteris es distribueixen aquests diners "extres". Una de les funcions bàsiques de l'IMPC era justament la de coordinar i racionalitzar la gestió de les activitats i dels recursos per tal de servir com un bloc compacte l'objectiu final d'aquesta institució: promocionar la ciutat. Contràriament, cada regidor va a la seva, defensant exclusivament la seva parcel.la i en aquesta cursa desigual, el més espavilat o el qui està més ben situat a la línia de sortida, acaba omplint el cove.

Joan Cañada, regidor de festes, ha aconseguit més de cinc milions de pessetes de patrocini privat que aniran a engruixir els onze milions previstos en el Pressupost General per a les Festes del Tura. L'Eudald Morera, regidor de fires, en porta més de dos. Els empresaris i comerciants no estan per gaires festes i quan arriba un tercer li engeguen els gossos. I amb raó. No seria més lògic establir un conveni general de patrocini amb les empreses que volen o s'ho poden permetre per tot un any i distribuir aquests diners en funció de les necessitats d'aquelles activitats que realment serveixen per a promocionar la ciutat?

El programa de Festes es fa cada cop més pensant en els forasters; és aquesta la línia que aproven la majoria dels olotins? A la Festa Major precisament no li cal promoció, amb l'anunci institucional que s'ha emès per TV3 n'hi havia prou i de sobres. Per què doncs, aquest malbaratament de diners que molt ben podrien servir per potenciar altres coses, com la Mostra Pessebrística per exemple, que és evident que s'ha de promocionar més enllà de la comarca. I un darrer element de reflexió: El CIT, una institució privada, organitzadora de la Batalla de les Flors, ha demanat diners a molts diversos establiments usufructuant el nom de l'Ajuntament, en canvi la condició d'entitat privada l'eximeix de presentar públicament els números d'aquesta operació. L'AOAPIX ho fa en nom propi que és com hauria de ser. La gestió de la cosa pública, i les Festes ho són, hauria de ser sempre transparent.

23

SETEMBRE
1 9 9 7

Eureka! Finalment, seré un intel.lectual!

A

quest estiu ha fet 10 anys que sóc regidor de l'Esquerra i crec que ha arribat el moment de cedir el lloc a un altre company. La decisió és personal i absolutament arbitrària. No em sento cansat, ni desanimat, ni he perdut la il·lusió de treballar per un món millor, ni estic patint cap crisi política o climatèrica que m'allunyi del nacionalisme progressista i democràtic que representa l'Esquerra, ni tinc problemes personals, laborals, mentals o fisiològics i ni tan sols crec que ja hagi donat tot el que volia o podia donar per a la ciutat. No. Senzillament penso que la política institucional és un servei a la comunitat que hem de fer entre tots. Que vol dir - sovint ho oblidem- una mica cada un. També crec que la renovació de càrrecs només és possible si la impulsem els qui tenim els càrrecs. Per això he decidit unilateralment donar per acabada aquesta etapa com a regidor. 10 anys és suficient.

Des d'una òptica estrictament democràtica i apartidista hagués estat molt correcte que la meva renúncia s'hagués produït al final d'un mandat. És veritat. Però la lògica electoral i les circumstàncies no ho van fer possible. La meva intenció -ho havia dit públicament- era plegar al final del meu segon mandat. El problema va sorgir quan en Joan Torres, que en aquell moment era l'altre regidor de l'Esquerra, tampoc va voler encapçalar la llista. Aquesta falta de disponibilitat dels dos regidors obligava a configurar una llista totalment nova. I no ens va semblar oportú. Vàrem valorar ingènuament (o era un pecat de supèrbia?) que una llista encapçalada per mi podria rendibilitzar millor la tasca feta entre tots durant aquests anys i facilitar la renovació. En la meva decisió de tornar-me a presentar

també hi va influir el record del mal tràngol que vaig passar en el meu primer mandat municipal. Accedir a la regidoria en solitari, sense experiència institucional, massa jove i sense uns coneixements mínims del funcionament administratiu va ser una experiència duríssima que no recomano a ningú. I encara sort del suport moral dels ex-regidors de l'Esquerra -Casanovas, Guitart, Farrés i l'Adelaida Plana-, de l'entusiasme juvenil dels militants d'aquella fornada -en Pujolar, la Ita, en Xarli, en Pep Plana, en

Lluís Canals, la Lola Rovira, en Xevi Prat, en Barti, en Jordi Coma ..., de la pedagògica ajuda de l'Albesa i en Joan Capdevila (que eren regidors de l'EPP), de la docència desinteressada dels funcionaris municipals -sobretot del Sr. Vilar i d'en Costa- i també de la càlida companyia i el gran sentit comú d'en Quim Trinxeria. En fi, no vull pas posar-me nostàlgic. Només en parlo perquè aquell meu baptisme institucional m'ha convençut que un partit té l'obligació d'evitar que una quimera com aquella es torni a repetir. Cal presentar a les eleccions gent

preparada, formada i centrada. I no només pel bé del projecte polític que es defensa i pel bé de la ciutat, sinó, i sobretot, pel bé dels nostres militants que generosament s'avenen a treballar pel comú.

A tall d'autojustificació, he de dir que la meva dimissió no estava pas planificada de vell antuvi. Si en aquestes darreres eleccions haguéssim tret els tres regidors que esperàvem i si els regidors electes s'haguessin adaptat a la dinàmica institucional i a la política municipal del partit a Olot, la meva renúncia física no s'hagués produït. Teníem pensat fer la substitució sobre la marxa i progressivament. No hauriem fet un canvi de persones, sinó un relleu de funcions i de protagonismes. Però no ha estat possible! Hem hagut de ballar al so d'unes circumstàncies que tots coneixeu prou bé i sobre les quals no cal furgar-hi més. Tant se val!. La realitat és que a partir d'aquest agost la Margarida Verdaguer és la nostra nova regidora de Cultura i Benestar Social i que l'any vinent jo deixaré el meu lloc a en Jordi Coma que es farà càrrec d'Urbanisme i Hisenda. Ells dos i tota la resta

de companys de la Comissió Municipal -en Joan Mora, en Jordi Estarlich, en Carles Torras, en Quin Masó... es faran càrrec - juntament amb tots els nacionalistes progressistes que us hi vulgueu afegir- de la nova etapa municipal. Són trempats i pencaires, tenen millor formació que la que tenia jo quan vaig començar i en aquests 2 anys que queden adquiriran l'experiència mínima necessària per fer una gran feina per Olot, per Catalunya i per aquesta utopia que és la igualtat i la justícia entre tota la humanitat. Amb la renovació

només hi sortim guanyant. Temps al temps!

Finalment, m'agradaria que quedès clar que deixar de ser regidor no vol dir plegar. Al contrari, vol dir seguir des d'un altre lloc, des d'una posició molt més

còmoda -finalment seré un intel·lectual! o no?-, amb la llibertat que dona representar-te només a tu mateix, sense el feixuc protocol i les inútils reunions, des de l'anonimat, des del voluntariat, alliberat de la setmanal presència

mediàtica...

Serà a l'estiu de l'any vinent

Joan Barnadas i Puigferrer
Portaveu Municipal d'ERC

¿Qué tal, Piluca? Muà, muà!

Això del «muà, muà» és el soroll del petons que es fan dues senyores que estan de vacances que s'han trobat anant a buscar el diari en un poble de marina i que no es veien des de l'estiu passat. I el diàleg, continua en castellà fins que, en un moment donat, un dels nens que acompanya la senyora tira per terra alguna cosa de la botiga i aquesta li diu «Borja, estigues quiet! Ai, com es posen aquests nens!» i l'altra li contesta «Des de que han acabat el cole no sé què fer d'ells» i continuen «taca-taca-taca,...» passant dels nanos i en castellà, només faltaria!

Més encara, si la senyora en qüestió es troba bloquejant l'accés al piló de diaris que a mi m'interessa, he de fer un esforç militant per dirigir-me a ella en català i demanar-li que, sisplau, parlin de les seves coses una mica més enllà, que jo vull agafar el diari. Què voleu que hi faci, i és que em dona «corte» parlar-li amb un idioma diferent del que fan servir (Per cert, les senyores porten «la Vanguardia» dins del cabàs i jo agafo »El País» perquè no m'agrada la ideologia de «l'Avui» i hauré d'esperar que el «Periódico» tregui la seva versió en català).

Ja veieu que durant les vacances aprofito el temps per fer astutes observacions però és que durant aquest estiu ha seguit aquest avorrit colobró (de «colobra», culebra, en castellà) de la Nova Llei de Normalització Lingüística i a mi m'acalora que es facin passos enrera en la normalització del català quan al carrer hi ha diàlegs d'aquesta mena. Diàlegs que demostren com n'arriba a ser d'equivocada la visió que molts catalanistes tenen de

l'enemic exterior, tant si aquest enemic es diu Espanya, com PP, com PSOE, com...).

No és cap secret per ningú que hi ha una part de l'aristocràcia catalana que, des de fa molt de temps, fa servir el castellà habitualment perquè fa més fi, perquè troben el català poc distingit i d'un altre sector social que no és el seu. Només cal sentir el català que parla en Duran Lleida, el conseller Trias o en Pepe Trias de Bes, per adonar-se de quina era la seva llengua d'ús habitual.

Perquè aquesta nova llei és una comèdia inútil i perillosa feta només per demostrar que, tot i haver pactat amb el PP, CiU és més catalanista que ningú.

Aquest, tot i no ser tot el problema, forma part de les dificultats del català per esdevenir normal a tots els àmbits i, en canvi, el país imaginari es dedica a discutir coses tan inútils i perilloses sobre si cal posar multes a algú que no et contesta en català.

Però és més important la comèdia i la postura externa que no pas buscar sortides. És més important fer servir el tema del català per tirar-se'l pel cap que no analitzar la situació i trobar camins conjunts de millora.

Jo personalment aposto sempre pel consens (un consens que inclogui el PP), per plans d'actuació contrastables al cap d'un temps i per la simpatia i la cordialitat a l'hora d'incorporar-hi més gent.

Tornant a la conversa de les senyores jo crec que s'hauria de fomentar publicitàriament el coratge dels catalans pels diàlegs bilingües.

I aprofito l'ocasió per dir que estic honrat de ser del PSC i que em sap molt de greu quan algú continua tractant-me d'anticatalà, de botifler o de coses similars. Personalment, se me la bufa i em recorden aquells concursos que de petits fèiem per veure qui miccionava més lluny. Ara, com a catalanista que sóc, em sembla un error tan gros aquesta forma d'encarar les coses entre bons i mals catalans que no puc estar-me d'afegir-ho en l'article.

Per molt que hi hagi Vidal Quadras i Rodríguez Ibarres es fa molt més per al catalanisme polític anar entrant de forma pedagògica i amable dins del PP i del PSOE que no pas amb discursos encesos que només bloquegen la situació i que, això sí, permeten a qui els fa, quedar amb la sensació de «que en sóc d'íntegre i ben pelat!»

Vivim en un món de postures, ni tan sols de postures, postures on es prefereix quedar bé amb la teva colla que no pas canviar les coses. No sóc cap heroi però no sé veure cap més sortida que la pesada i gens gratificant feina de raonar cordialment.

Albert Bramon
Regidor del PSC

El lobby del melindro

Solen sortir a mitja tarda, els anglesos en dirien a l'hora del te, però elles prefereixen la rutina del cafè amb llet o la xocolata amb melindros per a les ocasions. A l'estiu vesteixen rigorós estampat de flors colors pastel i a l'hivern un acuirassat vestit-jaqueta de tons foscos, que, en ajuntar-se en estols de quatre o cinc, malgrat la discreció individual, confereix al col·lectiu una gran visibilitat. Van armades d'un "bolso" inexpugnable -perdoneu el castellanisme però la "bossa portamonedes" no em sembla que defineixi prou bé aquest artilugi - El "bolso", doncs, en alguns casos imitació de pell de cocodril i en d'altres d'un blanc brillant, vestigi del darrer casament o bateig al qual han assistit, conté, molt possiblement, les essències més pures del nacional-catolicisme-convergent en versió olotina. Les hipòtesis més agosarades sobre el contingut apunten a:

- una estampeta de la Lliberata Ferrarons.
- diverses fotografies de l'Arcadi Calzada seminarista, l'Arcadi Calzada galerista i la més recent: l'Arcadi Calzada futbolista.
- una postal "Escudo de Oro" dels gegants ballant a la plaça.
- una ampolleta d'aigua de la Font Moixina.
- un parell d'articles del Sr. Garrido, retallats de la Comarca, protestant de les bretolades dels brètols bretolants.
- una foto de la Isabel Brussosa ballant la Sardana de Corpus.
- l'Agenda d'aplecs de la sardana.
- I diversos articles per l'abillament personal.

Tenen un crit de guerra: "Som amigues de la Isabel", que esbomben amb orgull i sobre tot, en ocasió dels àpats-inauguració que el consistori està posant de moda.

En els berenars que paguen elles, entre melindro i melindro, s'escandalitzen, s'indignen, se senten traïdes i maltractades. El carrer és seu - no sé qui ho va dir per primer cop - i tothom ha d'anar a dormir a les nou, passejar ordenadament per la dreta -naturalment-, ballar sardanes, escoltar Ràdio Olot, comprar La Comarca, col·locar geranis a la primera barana que es posi per davant, retallar els boixos de l'entrada de la Plaça Mercat en forma de cistell, els de davant de l'hospital en forma de xeringa i no despullar els gegants que, com tot, també són seus. Són la nova guàrdia pretoriana, els anglesos en dirien el lobby.

Poc a poc, el lobby, les amigues de la Isabel li han bufat l'orella i poc a poc han aconseguit convertir aquella Akela tolerant de fa un any, en la tieta del rosari del Tura.

Masses melindros, de veritat.

Marian Oliveras

Esperàvem amb por la notícia. Des de la diada de Sant Joan en què una inoportuna caiguda el retingué a casa seva, les noves eren alarmants, sobretot aquella que ens donà la seva dona, la Roser, que en marian no pintava, ni tenia ganes de fer res. Quan un home de la seva vitalitat es renuncia a la il·lusió, pacientment espera el desenllaç. I aquest, per desgràcia per tots no podia ser altre. Un dels pocs homes de fe, de religiositat raonada i conscient que he conegut i tractat al llarg de la meua vida, fou conseqüent amb ell mateix fins al final. Tampoc no hauria entès d'altra manera. La seva postura és la lògica en un home que travessà aquest món com un camí que volia passar de puntetes, essent solidari, discret i amable amb tothom.

Durant molts anys ens trobàvem quasi a diari, els motius, a la Plaça mercat. Fou un gran aficionat a la cuina -afició que compartim- i a totes les parades hi tenia amics que l'orientaven -sempre es deixava recomanar sobre el que calia comprar, demostració de la seva intel·ligència-. Li agradava comprar al rengle o a la plaça aquell producte de temporada -peix, bolets, verdura, caça...- que disfrutava amanint-lo i menjant-lo. Trobar en Marian a la plaça era un esdeveniment quotidià que justificava una sortida fins al quiosc d'en Quim i un entrar i sortir del recinte comercial que, per cert, llueix un fresc d'en Marian a la façana. És un consol perquè quan el trobem a faltar - i ja ho faig- mirarem aquell quadre i sabrem que no és lluny.

D'en Marian haurem d'aprendre el gust per les petites coses. La vida familiar, una tarda sota els roures de batet, unes costelles a la brasa, uns rovellons, una becada, uns tords al forn, un dia a l'any! Tot com una festa. Això era la vida per ell. Això, els amics, la Roser, els fills, el taller d'imaginaria i, per si fos poc, els pinzells i les teles, els colors i la llibertat, la visita a Les Voltes... Em resisteixo, a l'hora d'adéu, a parlar del pintor o de la seva pintura -excepcional, un altre dia ho direm amb més calma-, ara voldria deixar en aquestes ratlles el simple testimoni de l'amic. Han estat molts anys de relació -moltes places i galeries, exposicions i catàlegs- i mai una paraula de més, un retret, una xafarderia, ni un menyspreu. Ni per a mi ni per a ningú.

Marian, si et serveix d'alguna cosa, et faig avinent que ha estat un plaer conèixer amb tu les parcel·les de la vida que ens ha tocat compartir. Els contes que jo escric, Marian, sempre acaben malament pels bons. De cor desitjo que per tu tot acabi bé, segons has cregut, desitjat i manifestat. És un d'aquells moments en què desitjaries estar segur que el cel en què tu creies, existeix. Adéu, amic.

 Pep Fargas

Xevi,

És més natural la mosca que m'assetja que l'ordinador amb què escric això? Per mi la resposta no és pas automàtica, ja que considero que "natural" ho és tot i que el concepte d'artificial només serveix per descriure el naixement i desenvolupament de certs objectes amb intervenció humana. La base nuclear meva, la de la mosca i la de l'ordinador és quasi la mateixa. L'estructura i la composició deuen ser diferents.

A partir d'aquí trobo incongruents i enganyadors els arguments "naturalistes" per defensar plantejaments ecologistes o conservacionistes. L'autoqualificació d'ecologista o naturalista és un acte d'investidura propi de gurús que s'atorguen el dret de definir allò que és o no és permès, la qual cosa s'adiu amb el que jo considero més una fe que no pas el resultat d'una anàlisi social i política.

“ **La “natura” continuarà de formes distintes i insospitades en un paisatge sense capa d'ozó i amb un nivell de radiació que pot fer impossible la mena de vida que ara considerem humana** ”

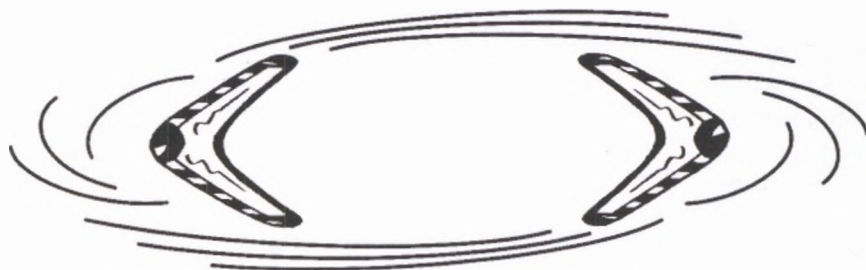
Tinc el dubte de si realment confonen les coses o de si no les entenen, ni tenen clar l'ordre de preferències. Una cosa és la modificació sistemàtica i gratuïta de l'entorn i de l'hàbitat, cosa que acaba per fer-lo inhabitable per a nosaltres mateixos, no tan sols per a espècies vegetals i animals, i una altra cosa és oposar-se a qualsevol acció sobre l'entorn en base a la fe ecològica. Per mi, això és la neo superstició de la fe ecològica.

Potser tinc molt clar que la "natura" continuarà de formes distintes i insospitades en un paisatge sense capa d'ozó i amb un nivell de radiació que pot fer impossible la mena de vida que ara considerem humana o, simplement, la més digna. Si en aquest entorn hi ha éssers conscients adaptats al medi, també es consideraran el melic de l'Univers.

Per això, Xevi, em sembla que els "ecologistes" que campen per aquestes comarques, l'única cosa que volen són conversos, seguidors i creients al seu servei, i són incapaços de racionalitzar els seus plantejaments.

Acabo amb una "boutade": L'ecologia és una cosa massa seriosa com per deixar-la en mans dels ecologistes.

Joan Capdevila

La supervivència obliga..., i ara, estranyament, tothom sembla estar d'acord - capitosos de la política mundial inclosos-que aquest planeta agonitza. De vel.leitats catastrofistes n'hi ha hagut i n'hi haurà sempre. A mi no em preocupa globalment la salvació del planeta ni l'essència de la naturalitat, però encara puc entendre la diferència entre una muntanya de pedra i un gratacels, per més que totes dues coses siguin en origen de naturalesa mineral. No, la mosca i l'ordinador són substancialment diferents. No m'agraden els integrismes, ja ho saps, però els cocktails tampoc. Això que tots som iguals o que tots som una mica de tot...no em serveix per explicar-me el món. La funció diguem-ne objectiva dels ecologistes és justament exercir de "consciència", de fre, davant la velocíssima acció depredadora del sistema de vida actual.

“ **La funció diguem-ne objectiva dels ecologistes és justament exercir de “consciència”, de fre, davant la velocíssima acció depredadora del sistema de vida actual.** ”

El medi sempre ha estat explotat, no pas amb sensatesa precisament, però sí amb prou lentitud com per no precipitar un desequilibri funest. La mare dels ous és el temps. Quan l'individu es transcendia a ell mateix com formant part d'un tot continu que es perpetuava en futures generacions, l'efecte de les seves accions sobre el medi quedava medietitzat pel temps. Ara no, ara tothom pren decisions d'execució ràpida, immediata i massa sovint irreversibles.

Tens raó en una cosa: els ecologistes no han trobat el punt, vaguen i divaguen sovint com un exèrcit de salvació i, com aquest rònc eciam de mòmies, s'escandalitzen de tot. No oblidem, però, l'alt nivell de consciència ecològica que hi ha a la nostra societat, s'està donant gràcies a ells. Llàstima que els esforços de la ciutadania es perdin inevitablement en no-res en els despatxos dels polítics i dels grans fabricants.

Xavier Rusalleda

Com més petita és la nou... més fressa remou

“ Tot i que fa dos mesos que no repassem els fets menys destacables que han tingut lloc a Olot i comarca, en aquesta ocasió deixarem de banda les notícies ocorregudes durant el juliol i centrarem l'atenció en l'agost i, especialment, en les Festes del Tura, les quals comporten un seguit d'anècdotes prou divertides com per ser incloses en aquesta secció.

Uns geranis que no broten, un rellotge que no va a l'hora, uns lavabos de pagament, un cartell polèmic i l'aventura de trobar aparcament són algunes de les nous que més fressa han remogut aquests darrers dies. ”

Tot per la moda

Aprofitant l'enrenou que va provocar el tatuatge que lluïa la gegantessa en el cartell de festes, l'Institut Municipal de Promoció de la Ciutat (IMPC, també conegut com Institut Morera, Plana i Cañada) va posar a la venda, i amb èxit, calcomanies que reproduïen el tatuatge, segons afirmen, com un signe divertit i modern de les festes d'enguany.

Tant el cartell com les calcomanies han fet furor, i els de l'IMPC han fet l'agost en ple setembre.

Esperem però que de cara a l'any que ve a ningú no se li acudeixi fer sortir al cartell de festes al gegant amb una anella al nas o al mugró, que tot sigui per seguir les modes, encara n'hi haurà més d'un eixalebrat que anirà a l'IMPC a foradar-se.

Gràcies per res

A primer cop d'ull la notícia era excel·lent. Era com si t'hagués tocat la rifa sense posar-n'hi, com si els del Consistori haguessin tingut un detall, un gest noble i de bona voluntat, com si l'esperit de la festa Major hagués entrat a la Casa de la Vila per la porta gran, portant la generositat i les ganes de complaure els olotins: des del dia 5 al 12 de setembre, els parquímetres de la ciutat es tancaríen i aparcar a les zones blaves seria gratuït.

Passats els primers moments d'incredulitat i donant pas a l'eufòria i les felicitacions, un servidor puja al cotxe i s'encarrila cap al centre disposat a

aparcar de franc. Poc a poc però, la joia deixa pas a la decepció, la frustració i el descontent, perquè arribes al Firalet i t'adones que està tallat al trànsit, proves el Firal i veus que també, igual que el carrer Major, el de Sant Rafel i els adjacents a l'Hospici. En un moment d'inspiració decideixes provar sort a la plaça Clarà, però les carrosses t'ho impe-deixen! Remugant, tornes el cotxe a casa i decideixes anar a peu.

Si els vigilants del parquímetre volien fer festa o els varen voler tancar per por que durant les nits de gresca els xafessin la maquineta, millor que ho diguin clarament, que no pas que ens facin combregar amb rodes de molí.

Contra gustos

L'agost és aquell mes per excel·lència més avorrit informativament parlant. Els polítics, font inesgotable de notícies durant tot l'any, fan vacances, les obres i projectes s'aturen fins que arriba el setembre, i els quatre gats que ens quedem a vigilar el castell alentim el ritme perquè la xafogor i la canícula estiuenca siguin més suportables.

Els diaris però, han de sortir igualment, i és per això que sorgeixen les anomenades serps d'estiu, notícies sense importància aparent, sovint rumors o anècdotes que s'inflen de mala manera perquè o no hi ha notícies, o no hi ha imaginació.

Suposo que ha estat aquest el motiu pel qual el diari el Punt ha vessat rius de tinta sobre el fet que l'alcalde

ssa d'Olot, Isabel Brussosa, no va presentar el cartell de festes perquè el trobava massa atrevit.

I què, si no li agrada? Sobre gustos no hi ha res escrit. I si no el vol presentar, que no el presenti, que per això és l'alcalde

Ara bé, que el Punt n'hagi fet una batalla personal contra els gustos de l'alcalde

ssa, fins a nivells ridículs de tan reiteratius, ve a confirmar una vegada més, que com més petita és la nou, més fressa remou. Per cert, el més curiós del cas, és que els articles que esmentem, no els hagi signat cap dels redactors que aquest diari té destinats a Olot, sinó un de fora, no fos cas que...

Se'ls acaben els geranis

L'Ajuntament d'Olot ha decidit que si

la gent continua arrencant geranis de les jardineres del pont de Ferro, retirant els testos.

Segons fonts municipals, l'Àrea de Medi Ambient ja porta gastades unes seixanta mil pessetes en replantar els geranis, que són arrencats reiteradament de les jardineres per desconeguts cada cap de setmana.

Mentrestant, l'empresa concessionària del servei de jardineria de la ciutat, DSP, els va replantant amb la mateixa constància.

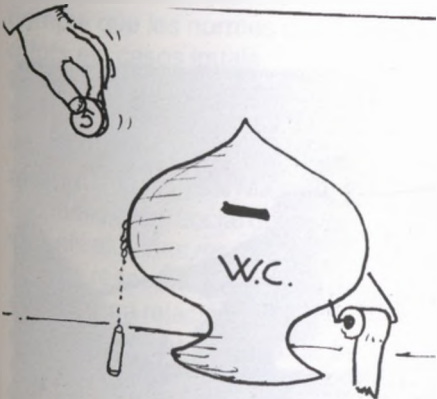
Precisament per conèixer la identitat dels malfactors, s'especulava que l'Ajuntament havia pensat organitzar el concurs de rams de flors per a la gegantessa, amb l'objectiu de detenir tothom qui concursés amb un ram fet amb esqueixos de geranis.

No cal dir-ho, la iniciativa, de cert certa, va fracassar.

Pipís de duro

A final de mes, l'Ajuntament d'Olot té previst instal·lar dos lavabos de cabina al Firal d'Olot i a la plaça Clarà. Per accedir-hi però, l'usuari haurà de pagar cinc pessetes, perquè d'aquesta manera la cabina restarà tancada i també es volen evitar bretolades.

Deixant de banda el fet que amb la política de fer pagar un duret poden arribar a arruïnar tots els prostàtics de la ciutat, sembla que haver de pagar un duro per aixafar un lavabo serà un preu més que simbòlic que de bon grat pagaran els brètols d'Olot, ara que l'Ajuntament els pensa retirar el seu principal entreteniment: els geranis del pont de Ferro.

Breus del Tura

Després de confondre les barraques de festes amb els nous urinaris i els lavabos amb les barraques, decideix pixar en un parquímetre.

Fracàs absolut de les competicions preliminars del campionat mundial de llançament de pinyol d'oliva. L'AOAPIX especula sobre la possibilitat que les olives «rellenes» fossin defectuoses.

L'alcalde d'Olot afirma que, tot i que el cartell de festes no li agrada, és el millor cartell de les Festes del Tura d'aquest any.

Arran dels incidents de la turinada, proposen canviar el nom de la font de l'Àngel pel nom de Placeta Llucifer, per allò de l'àngel caigut. De Trincheria es mostra favorable al canvi del nomenclàtor i diu que continuarà fent de dimoni gros als Pastorets de l'Orfeo.

Gràcies a l'èxit i a la polèmica que han envoltat el cartell de festes, el seu creador, Xavier Bulbena, ha estat contractat per dissenyar el cartell del casament reial a Barcelona. Amb tot, encara no sap on posarà el tatuatge a la infanta.

Successos

Detingut per intentar atacar els músics sud-americans del Firal, quan aquests es disposaven a interpretar per setantadosena vegada la cançó "el cóndor passa".

Preocupació a l'Ajuntament per la pràctica entre els més joves de buscar emocions fortes i situacions de risc, com la de veure qui aguanta més estona dintre els lavabos del Firal, practicada per joves temeraris durant les Festes.

Confon el significat de la Batalla de les Flors i arrenca els esqueixos de gerani del pont de Ferro. "L'any que ve en tornarem a dir Cosso Iris", afirmen fonts municipals.

Un allotjament al bell mig del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa. Entre les poblacions d'Olot i Santa Pau. L'alberg Sacot és una casa de colònies-alberg acollidor, on pots passar uns dies en companyia de la família o els amics.

Avda. d'Olot, s/n.
17811 SANTA PAU
(La Garrotxa)

68 03 79
26 62 54
68 00 85

Escoles d'Estiu i Formació Permanent

La darrera setmana d'agost es va dur a terme a l'escola Malagrida d'Olot, la XVIII Escola d'Estiu de la Garrotxa. Una Escola d'Estiu que ja ha entrat en la seva majoria d'edat i que porta, val a dir-ho, un bon grapat d'anys plenament consolidada com un clàssic de

la Formació Permanent, no solament a la nostra comarca, sinó també en l'entorn gironí.

Com és que quan la majoria de les Escoles d'Estiu comarcals han anat desapareixent, la de la Garrotxa mantingui encara una vitalitat prou remarcable? A què és degut que l'assistència en aquesta escola superi de llarg el centenar de participants -110 matriculats enguany-? Què pot oferir l'Escola d'Estiu que no hagi ofert ja el Pla de Formació Permanent del Professorat presentat durant el curs acadèmic? ...

Les respostes, segurament, no poden ser simples ni unidireccionals, fins a l'extrem que podríem trobar-nos amb raons de tipus personals o merament circumstancials. Ara bé, hi ha també, i és cert, un conjunt de trets bàsicament compartits dels quals voldríem concretar-ne alguns. En primer lloc, l'Escola d'Estiu és presentada com una activitat al marge del formulisme institucional. Val a dir, i és preoconegut, que malgrat tot, és el Departament d'Ensenyament qui subvenciona les Escoles d'Estiu i que sense el seu suport serien comptades les que podrien subsistir sense vaure's abocades a una oferta formativa migrada. A banda, però, del sosteniment econòmic, la nostra Escola d'Estiu és una activitat planificada, gestionada i avaluada pels mateixos ensenyants, en el nostre cas, l'equip motor del Col.lectiu de Mestres, format actualment per una quinzeena de persones, però obert a tot aquell qui en vulgui formar part.

Més enllà, encara, d'aquests criteris n'hi ha d'altres que, al

meu entendre, justifiquen plenament la presència d'una formació autogestionada i territorialitzada. Justament en aquest darrer adjectiu rau una altra de les seves raons de ser: formació en el territori, adequada a les necessitats i a la demanda del professorat de casa, en el seu contingut i en les seves expectatives.

Des del meu punt de vista, però, hi ha altres arguments que sobre el paper han estat tradicionalment esmentats entre els avals d'aquesta activitat, però que darrerament es troben en un preocupant segon pla. Considero que el futur de veritat, aquell que ha de donar raó de ser a l'Escola d'Estiu de la Garrotxa, per damunt dels aspectes apuntats, ha de ser la facilitació d'intercanvis i de contactes i alhora l'organització d'activitats comunes que permetin diàleg i engrescament per a noves temàtiques i nous enfocaments. Com tantes coses a la vida, la formació també està sotmesa a processos, diríem, pendulars, i actualment hi ha sobrada oferta de formació personal, possiblement enriquidora, però poc lligada a projectes de centre, diríem que potencia la formació de grans franc-tiradors... I estem mancats d'una formació que englobi professorat del mateix centre i que el posi en la tessitura de compartir i de prendre acords. L'Escola d'Estiu pot oferir aquest marc idoni per a consolidar projectes de centre, orientats per un assessor extern, si cal, però que aboquin a un propòsit realista i aplicable solidàriament en centres concrets.

Fins a cert punt, la Formació també hauria d'aprendre del món empresarial en la recerca de criteris de rendibilitat, amb eficàcia i eficiència. Aquesta hauria d'ésser l'aposta més seriosa de futur, amb el ben entès que es tracta d'una inversió garantida.

 Carles Oller Barnada
Col.lectiu de Mestres de la Garrotxa

La indisciplina, genera violència?

El debat de la XVIII Escola d'Estiu de la Garrotxa

El passat 27 d'agost, a dos quarts de nou del vespre, es realitzà, com ja ve essent habitual, el debat que organitza el Col.lectiu de Mestres de la Garrotxa, enguany sobre el tema de La indisciplina, genera violència? El debat fou moderat pel perio-

distista olotí Josep Puigbó, i hi participaren el psiquiatre i pediatre infantil Jordi Folch, professor de la Universitat de Vic, en Joaquim Casal, professor de Sociologia de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona, i en Joan M. Girona, director de l'IES Badalona 9, d'aquella ciutat. L'Adolf Tobeña, conegut contertulià de Catalunya Ràdio, i professor de Psicologia Clínica de la Universitat de Barcelona, no hipogué assistir en l'últim moment.

El debat -gairebé una tertúlia o taula rodona- fou fluïd i no permeté confrontació, malgrat tot, va satisfer la majoria

Duelo a garrotazos (Fragment) Goya

dels assistents. Els comentaris a peu d'escala del teatre eren del tot satisfactoris, tant pel que respecta a la dinàmica del debat com dels continguts expressats. El mèrit, com és lògic, fou dels contertulians, però també del moderador, el qual va saber mantenir l'interès pel tema i suscitar dels membres de la taula les temàtiques més adients.

El psiquiatre Jordi Folch inicià el torn d'intervencions manifestant que la indisciplina certament, pot generar violència i que el més important és que els nens i adolescents -siguin alumnes o fills- se sentin estimats i que s'estableixi una bona relació entre pares i fills, alumnes i professors. Alhora destacà com a principi del respecte un ponderat equilibri entre estimació i autoritat. Al llarg de la seva primera intervenció assenyalà que, des del seu punt de vista, un 80% de la responsabilitat de l'educació dels infants i joves corresponia a la família i el 20% restant a l'escola.

En aquest sentit insistí que els nens exporten el que viuen a casa i que si educar és fer camí junts, cal potenciar els dos pols de l'educació: diàleg per ajudar a madurar i disciplina i autoritat que en certa manera és sinònim de respecte. Calen marges per a créixer adequadament i compensada, talment com els tenen els rius al llarg del seu curs. En cap cas la proximitat no hauria de fer perdre el respecte. D'aquesta manera, els pares han de fer el paper d'adults, i no adreçar-se als seus fills com "si d'un adult baixet es tractés".

En un altre moment, Jordi Folch apuntava el seu convenciment que, darrerament, hi ha un considerable augment de la sobreprotecció i sobrevaloració dels infants, i alhora un major nivell d'abandó i de manca de marges i límits. Aquesta tendència provoca deseducació, i a la fi violència.

En Joan M. Girona, per la seva part, es preguntava si la disciplina podia generar violència. Insistí - com en Folch - en la importància que entre l'educador i l'alumne s'estableixi una estreta i adequada relació personal, amb dinàmiques engrescadores i que cadascú ocupi el seu lloc, tenint en compte que les normes que cal establir no han de ser per a tots els casos iguals.

Es lamentà del poc contacte que hi acostuma a haver entre les famílies i l'escola, i constatà que aquest encara es veu més agreujat als centres ubicats en zones de marginació social. Malgrat acceptar la devaluació del reconeixement social de la professió d'educador, manifestà que els alumnes respecten els professors que se'l guanyen aquest respecte, i que aquest s'acreu quan el mestre sap establir una relació positiva amb els alumnes. Bàsicament, els mestres i professors de secundària han d'aprendre a esdevenir educadors per definició.

Des de la seva òptica d'ensenyant asseverà que la reforma educativa -pel que fa a l'ampliació de l'ensenyament obligatori- ha portat "un augment" de la violència, però només perquè aquesta s'ha desplaçat del carrer als centres educatius. Per altra banda, defensà la importància del paper de la tutoria, i considerà que l'organització actual de

l'ESO no afavoreix prou el seu paper cabdal.

En una de les seves darreres intervencions, intentà resumir en cinc punts -els quals foren acceptats pels membres de la taula- quina havia d'ésser l'actitud del mestre per tal d'aconseguir un veritable reconeixement:

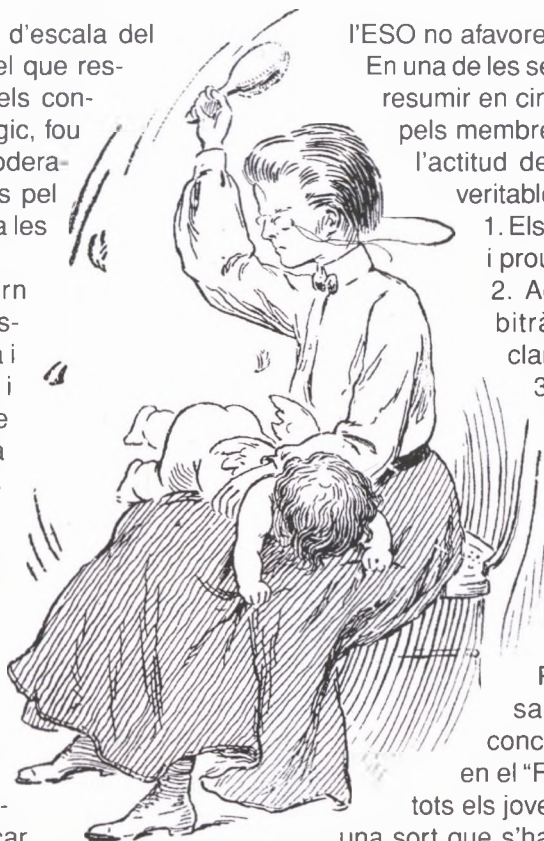
1. Els criteris educatius han d'ésser clars i prou explicitats als alumnes.
2. Aquests no s'han d'aplicar mai arbitràriament, i sempre amb rigor i claredat.
3. Cal afrontar sempre els conflictes per rsoldre'ls, i no fer veure que no es veuen: aquests sempre tornen a sortir.
4. Les sancions aplicades han de ser justes i equilibrades i mai no ridiculitzar els alumnes.
5. Cal combinar adequadament el binomi exigència i negociació.

Per la seva banda, en Joaquim Casal parlà d'un canvi evolutiu en el concepte de disciplina: des del recollit en el "Florido Pensil" fins al de pensar que tots els joves són angelets. Propugnà que era una sort que s'hagués perdut un tipus de respecte de l'educador, perquè - al seu entendre- s'havia guanyat en proximitat.

Mostrà algunes de les limitacions del sistema educatiu actual que no ajuden a crear adolescents prou madurs. En destacà un de notable: la fragmentació de l'estructura educativa fa que es perdi cohesió a les classes i contacte vital amb els adolescents. Per tant, perilla el referent del professor d'aula. Aquest fet -deia- es veu més agreujat als primers d'ESO, un curs difícil de sempre, i que actualment està creant un cert desconcert en alguns professors d'ESO. En Casal acabà apel·lant a una desburocratització de l'escola i reclamà que el món educatiu hauria d'aprendre del món sanitari pel que a l'atenció i al recursos emprats, a atendre els alumnes segons les seves mancances.

Sobre l'esperat tema del "clatellot", els contertulians estigueren d'acord que es tractava d'un llenguatge no sempre entès pels infants i aolescents (Casal), però que, en algunes edats, podria ser un recurs -l'últim recurs- quan s'ha fet tot el que es podia fer (Folch), i que malgrat tot hi havia recursos molt més punyents i més educatius a les escoles com podia ser la indiferència de l'adult, a vegades concretada en una exclusió que, per cert, en alguns ambients, s'havia de mesurar molt perquè no tingués efectes contraproduents (Girona).

Certament, es varen abordar, col.lateralment, altres aspectes que obviarem en aquesta ressenya per no fer-la exhaustiva: influència de la càrrega genètica en l'educació, inversió de recursos als centres educatius, educació diferenciada per capacitats o bé tram comprensiu, integració dels alumnes a les escoles, etc. No voldríem acabar, però, sense un missatge que llançà en Jordi Folch en una de les seves intervencions i que pot esdevenir tot un repte per als educadors i pares: "L'escola hauria d'esdevenir font de salut per als infants i joves, i massa sovint és una font de patologia". Per a un començament de curs, pot ser tota una recepta....

Sam Abrams i l'obra de Joan Teixidor

a darrera setmana d'agost, dins la XVIII Escola l'Estiu de la Garrotxa, un grup d'ensenyants de la nostra comarca varen assistir a un curs impartit per l'escriptor americà Sam Abrams, sobre la vida i l'obra del poeta olotí Joan Teixidor.

Un cop acabat el curs, ens vàrem trobar amb Abrams per fer balanç de l'experiència. L'escriptor la va qualificar de molt positiva, i va voler destacar la receptivitat dels alumnes, que ja coneixien l'obra de Teixidor, perquè aquest escriptor interessa a la gent d' Olot, per tal com té la ciutat i el seu paisatge com a referent, i ens parla d'allò que coneixem. El crític nord-americà va arribar a conèixer Teixidor i Manent, un altre autor en qui s'ha especialitzat, a través de la traducció. El fet és que els dos escriptors catalans es varen interessar per l'obra d'autors angloamericans, i varen fer-ne traduccions al català. Ara és Abrams qui tradueix aquests autors a l'anglès.

L'escriptor defensa Teixidor, afirma que ha estat injustament menystingut. La seva poesia no té res de superficial, sinó que transcendeix la nostra pròpia realitat, i és capaç d'evocar unes imatges que poden resultar suggerents a una persona de l'altra part de món. Aquí rau la grandesa de la seva poesia. Un vers del poema *Intermezzo passional*, que va escriure de ben jove, n'és una mostra:

*Jo no ho vull pas, però si et ferissis,
quin devessall de roses!*

Abrams posa l'exemple del poema *La casa*, on es parla clarament del mas Ventós, però que pot servir com a referent per mostrar un espai determinat de vida quotidiana. Insisteix en el fet que els seus poemes tenen dues lectures, una per als no entesos, i una altra de més aprofundida. És important que existeixi aquesta primera lectura, que permet arribar al lector. Això, segons ell, ho trobem a Vinyoli i Espriu, aquest més encarat al realisme. Tots fan allò que s'ha acordat d'anomenar poesia de l'experiència, de la qual n'ha estat un destacat exponent Gabriel Ferrater qui, de fet, havia begut de les mateixes fonts que Joan Teixidor, i no es pot ni comparar la importància que s'ha donat a l'un o a l'altre. A Ferrater se'l va mitificar, com a la majoria d'aquells que moren abans d'hora. De la generació actual, Abrams destacaria dins aquesta tendència els poetes Narcís Comadira, Francesc Parcerisas o Joan Margarit.

En el curs que va impartir dins l'Escola d'estiu, l'escriptor es va centrar sobretot en l'obra *Fluvià*, que Teixidor havia escrit l'any 1988, quatre anys abans de morir. Hi trobem reflectit, en el curs del riu, el transcurs de la vida del poeta. El riu neix al Ripollès, on ell tenia família,

passa per Olot, la seva ciutat, i mor a Sant Pere Pescador, on havia conegut l'amor de la seva vida. Desemboca a prop d'Empúries, un altre focus d'interès per al poeta, com podem comprovar si llegim el volum *El príncep*, l'obra que va escriure quan iniciava la maduresa. Teixidor veu el riu com a símbol, però també ens el presenta com a objecte real. És un llibre sobre la vellesa, el pas del temps i la mort, on l'autor parla a vegades amb recança:

La vida és massa breu i l'art mai no s'acaba

Es dedica a fer balanç:

*Si passo comptes penso que no he viscut en va,
alguna cosa queda per als altres que vindran.*

Teixidor va viure fora d'Olot però sempre tornava a casa, al seu estimat mas Ventós. Li agradava retrobar el seu paisatge, del qual forma part inesborrable el riu, aquest riu que és símbol poètic de la vida. I els seus poemes no es poden deslligar d'aquest entorn, constantment el té com a referent.

De Joan Teixidor, Abrams destacaria com a tret principal l'estret lligam entre vida i obra. El mateix poeta, quan feia de crític, s'apartava de l'academicisme per anar a trobar allò que hi podia haver d'humà en l'obra d'un autor, i tenia en compte el medi espiritual i físic al qual es vinculava. Al llarg de la seva obra, hi trobem reflectides les seves vivències essencials, l'arribada dels fills, el dolor, la maduresa, i finalment, la vellesa serena i l'espera de la mort.

De tot això, en vàrem tenir un tast privilegiat amb un recital de poemes de Joan Teixidor a manera de cloenda del curs d'estiu, que va anar a càrrec del mateix Sam Abrams, i en el qual varen participar Jaume Busquet, que va recitar poemes de l'obra *El Príncep* -i els va dir com ell sap fer, amb la veu poderosa i la cadència justa- i Joan Josep Mayans, que va oferir tres poemes esplèndids musicats per ell mateix que ens varen emocionar a tots els que hi érem. Abrams va acabar recitant precisament fragments de *Fluvià*, l'obra extensament comentada en el curs. El deix americà donava als poemes, curtíssims, un aire molt especial. Va acabar de posar-hi la nota emotiva el fet que la família de Joan Teixidor assistís gairebé en pes a l'acte.

Els fills, sobretot, escoltaven amb llàgrimes als ulls els poemes del seu pare, entre els quals n'hi havia dels que els anaven dedicats.

Sortint de l'Orfeó, mentre ens abrigàvem del primer fred, pensava que després de la voràgine quotidiana, és una meravella poder entrar en una sala fosca i acollidora com és la de l'Orfeó i sentir com el temps es detura, mentre els poemes van calant a dins nostre.

Meius Ferrés

Sam Abrams (a l'esquerra) amb els participants en el recital i el fill de Joan Teixidor, al mas Ventós.

Margarida Castañer, per una geografia més humana

“ La Margarida Castañer (Olot 1960), la Mita, combina amb rara perfecció l'aire reposat del setciències i la vitalitat juvenil d'una akela rebel amb ganes de canviar el món. La imatge que dóna cap enfora, però, contràriament a allò que ella pensa, és la d'una dona dura, racional, exigent, que ho té tot molt meditat. En realitat, tot i reconeixent que la vida se li ha posat de cara, és impulsiva i sol actuar més amb el cor que amb el cap. Llicenciada en Història i Geografia per la Universitat Autònoma de Barcelona, és professora de la Facultat de Geografia de la Universitat de Girona. Nombrosos treballs sobre diversos aspectes de la vida socioeconòmica de la Comarca avalen la seva competència professional. A part d'això, és membre de diversos organismes de cooperació, militant del Partit del Socialistes des dels anys setanta i una feminista “avant la lèttre” que critica molts dels supòsits del feminisme integrista radical. Coherent amb les seves tesis i actituds solidàries participa activament en programes i projectes d'ajuda al Tercer Món, concretament a Nicaragua i en l'àmbit més personal, fa poc menys d'un any, adoptà una nena orfa del Nepal. ”

Li proposo de recular en el temps, no tant per evocar amb nostàlgia estampes de la infantesa sinó per reconstruir la consciència de l'emancipació, de la seva entrada a la vida adulta.

Als deu anys em quedo sense pare. Tenia tres germans força més grans que jo i una mare també gran. Jo estava sola amb la meua mare i sempre volia anar a la meua ino m'escoltava gaire a ningú. Vaig viure al costat de la gent de l'escoltisme, amb un grup d'amics que podríem considerar de rebels. Durant el batxillerat, que vaig fer a les monges, no vaig aprendre absolutament res. A COU faig un canvi, em comença a agradar estudiar. Decideixo que vull fer història perquè hi ha un professor que m'agrada. A Girona em munto tota una altra colla d'amics i em desvinculo força d'Olot. En aquest temps conec en Jalbes, que m'ajuda sobretot a independitzar-me. I a tercer de carrera, només amb vint anys decideixo casar-me, cosa molt rara en aquell moment. Deu ser justament quan em faig gran, no ho sé.

El dia que prens una decisió que no t'afecta només a tu, sinó a molta altra gent, és quan t'adones que et vas fent gran.

Estic convençuda que des de fora se'm veu més com una dona dura, racional, que ho té tot molt meditat, en canvi jo em trobo molt més impulsiva.

D'on ve el teu interès per la història?

Jo quan em poso a estudiar de veritat és a COU. Decideixo història perquè em semblava que era el que m'agradava més i perquè probablement la situació política -això era el 75- també ho portava. En aquella època era important saber història; quan feia tercer, però, vaig tenir molt clar que acabaria la carrera i després, amb dos anys més, acabaria també Geografia.

Com definiries la Geografia?

La geografia és una manera d'entendre el món a partir de l'anàlisi del territori i de població sobre el territori. La majoria de coses que jo analitzo, des de política, cultura, medi ambient és perquè estic analitzant com s'estructura aquest territori i quines són les relacions de la població amb l'espai.

Entens que això és un pas cap a la concreció, tenint en

compte que el discurs històric està com molt esgotat?

Segur que per mi ha estat un pas cap a la concreció. De fet el discurs històric i el geogràfic es complementen. Allò que està passant en aquests moments és fruit de les relacions humanes, de les relacions polítiques, evidentment, però hi ha tota una altra sèrie de coses que vénen donades per l'espai, que tenen tanta o més importància que les altres. Si vas en un país subdesenvolupat, per exemple, l'anàlisi del territori et dona la clau per entendre com és la gent i quines possibilitats de desenvolupament tenen. Potser en el moment en què jo estudiava història no hi vaig acabar d'aprofundir, els professors de geografia donaven una altra imatge, un altra dinàmica que a mi m'interessava molt més.

La Geografia és una ciència més nova, que treballa amb elements no tan especulatius, més científics, en canvi la història fa la impressió que s'acaba esgotant i a més arrossega un vici, i és que tot sovint interpreta el passat més que el present. Jo et demanava si no havia estat un pas cap a un àmbit de treball fins a un cert punt més científic...?

Segur. Això és cert. No sóc una persona especulativa. Em trobo molt més còmoda planejant, projectant, proposant, gestionant, fins i tot; en el fons dec ser més pràgmat. No em veig tancada entre llibre i arxius, que és allò que en aquell moment m'ensenyaven que era la història. Jo necessito sortir, observar, enquestar, entendre sobre el plànol les coses, arribant més a la concreció de la proposta, sobretot per la necessitat que tinc de comprovar els resultats d'allò que l'equip de treball hem proposat. M'interessa més la intervenció, i això la història no t'ho permet.

Com a estudiant, què t'ha donat la Universitat?

Eines i prou. La Universitat et dona o no segons el caràcter de cadascú. Si no tens empena, la Universitat ja pot anar fent que no et porta enlloc. Els professors no són la solució. Si tu vas a la Universitat només per anar a classe, per escoltar i presentar estrictament els treballs que et demanen els professors, no et portarà enlloc. Ets tu que t'has de moure, aprofitant la gent que tens al davant, intentant treure al màxim de suc.

La Universitat t'ofereix un ventall de coses, però al capdavall ets tu que has d'escollir. Aprovar és molt fàcil, però això no vol dir que te'n surtis.

Com veus el futur de la Universitat com a institució?

Depèn. La Universitat pot acabar no tenint cap paper perquè pot esdevenir simplement una perllongació dels estudis de secundària. O la Universitat s'espavila invertint molt més en els equips d'investigació o acabarà sent una mena d'Institut superior. Ha de ser dura amb els professionals que té a dins. El fet de viure a la Universitat angoixa molt perquè és molt competitiva, però és que si no ho és, no serà bona.

Ara pot continuar generant professionals que donguin classes i prou, que ja és una de les fites que ha de tenir la Universitat, però és també la que ha de fer ciència, per tant, és la que ha de fer sempre el primer pas en investigació. O s'espavila o ja hi haurà qui des de la iniciativa privada li trepitjarà el terreny. Tot depèn de qui la porti i de qui la pensi. Possiblement ja no es pot parlar del món universitari sinó d'aquesta o d'aquella universitat concreta. A més, en aquest moment la Universitat ha d'encarar un problema gravíssim que és el de la massificació. Potser ens estem equivocant, perquè no tothom ha d'anar a parar a la Universitat, la gent té moltes altres alternatives. Cal potenciar més la línia dels mòduls professionals; seria molt més interessant fins per a la mateixa gent. Amb la massificació que hi ha, la gent no s'ho passa bé.

Com et plantejes la teva feina?

M'agrada massa i això és un problema perquè hi aboco bona part de la meua energia personal. A vegades la voldries dosificar i no pots. Ara hi he fet algunes feines de gestió que, tot i que et fan perdre molt de temps, reconec que són interessants, però el que m'agradaria més seria continuar en el camp de la investigació. Ara hi estic molt bé, m'agrada molt el que faig, però no crec que m'hi estigui sempre. Potser pel fet d'estar a Girona -anar amunt i avall amb el cotxe crema molt-, perquè és molt i molt competitiva i no sé si a mi això m'acaba d'agradar. No m'interessa corre tant, potser m'agrada disfrutar-ho més. Una altra cosa és que amb la gent amb qui treballa hi treballa molt a gust. I això també s'ha de valorar.

L'interès per la solidaritat ve a través de la geografia o per una via més de posicionament polític?

Totes dues coses m'hi deuen haver portat, però sobretot a

través de la meua professió, per la geografia. Hi ha una part de les coses que llegeixes que et fan adonar de la complexitat de l'estructura social, tant a nivell local com global. La desigualtat social es fa palesa en l'espai, segons la relació que s'estableix amb el territori, segons el lloc on et toca viure ja es generen unes desigualtats. Les potencialitats d'un determinat territori condicionen les possibilitats de desenvolupament d'una població. Tot aquest cúmul de coses em porten a considerar el tema de la solidaritat, d'aquí el concepte de justícia social i determinades implicacions polítiques.

Com entens la idea de la igualtat que planteja el feminisme?

En comptes de feminisme a mi m'agrada parlar de gènere perquè és més complet, més global, no és tant una qüestió de sexe, ni d'igualtat de sexes, sinó de reivindicar una cultura i una manera de fer i de pensar. No és tant una competència per arribar a ser iguals, sinó que cal tenir clar que hi ha unes diferències que s'han de fer evidents, sempre però en igualtat de condicions. Les dones hem de ser conscients que hi ha realitats que es poden analitzar d'una altra manera, que si nosaltres hi som hi ha coses que poden funcionar més bé. Cal reivindicar aquesta diferència i aquesta nova manera de fer. No hem de voler perdre la nostra sensibilitat, la nostra paciència, tant a nivell professional com a nivell polític. Les dones, potser per educació, no som tan competitives com els homes, això fa que les coses es puguin pendre amb més calma, amb un altre ritme, tant a nivell professional com en el món de la política. Estic segura que una dona en el poder o un home en el poder, tots dos amb el mateix grau d'intel·ligència i amb la mateixa capacitat, els problemes que observarà un o l'altre seran diferents. Per tant, cal que hi hagi els dos personatges. En temes relatius a la vida domèstica, a l'educació del fills etc, l'home també s'hi ha d'involucrar; això també és feina de les dones, d'anar-hi insistint. La postura defensiva de dir: *Oh, és que els homes no ho fan bé; oh, és que els homes no sé què*, és absurda. Som nosaltres que ens hem de moure i ens hem de plantar en un moment determinat o hem de fer veure als homes que tenim al voltant que s'estan equivocant. Donar l'esquena als homes és una batalla inútil.

Em pregunto si aquest camí no s'està fent d'una manera molt improvisada, ja sé que no es pot tenir tot controlat, però m'esgarrifa el fet que en determinades situacions (Bòsnia, Argèlia), la bàrbarie acabi arrasant tot això. Si em hem de suposar que estem millorant la qualitat de les relacions humanes, i també implícitament el pes i el paper de les dones en la societat, t'adones que sovint desapareix tot allò que entenem com a signe de civilitat. Estem abocats a contemplar el problema estrictament en termes de quota de participació.

No tots els homes són capaços per tirar endavant un país ni totes les dones tampoc, per tant hem d'escollir aquells que són capaços de fer-ho, siguin homes o dones. Bòsnia i Argèlia exigeixen que les persones que hi ha al davant preguin decisions valentes, i això és justament el que no fan les persones que hi ha al capdavant de la comunitat internacional. Les quotes de poder em valen sempre que escollim els que valen. Si les dones no ens obliguem, no hi serem. Les quotes ens obliguen a participar. El tema del gènere només s'aconseguirà si les dones donem les primeres passes i ens comprometem i fem i hi som. Els homes ja porten la inèrcia de fer-ho, no tenen pas cap culpa de ser d'una manera determinada.

Ja sé que hi ha problemes d'estructura global, mundial, que depassen aquesta idea de gènere, però perquè hi hagi aquest altre tipus de problema no ens n'hem d'oblidar. Quan treballes amb països del Tercer Món, t'adones que una de les sortides que hi ha en temes de desenvolupament passa per ajudar a canviar la mentalitat de la dona. Ajudar la dona a ser conscient del paper que ella està fent.

En el món universitari, m'imagino que no és pertinent parlar de discriminació...per qüestions de gènere, o sí?

Quant al sou, no, ara si en el món social les relacions són discriminatòries, a la Universitat també. Et pot tocar un tribunal d'oposicions que segur que actuarà diferent davant d'un home que davant d'una dona o estic segura que una vicerectora s'ha de guanyar el càrrec amb molta més dificultat que no pas un home. Per tant, sí que n'hi ha. La Universitat en si mateixa no té per què ser-ho però les relacions socials a dins de la Universitat ho són tant com a fora.

Occident ha estat i és la causa de tots els mals i ara vol ser la causa de tots els remeis. No tens la sensació que amb el tema de la solidaritat no s'està com redimint aquest sentiment de culpa. El tercer món es converteix en matèria de treball, en matèria d'estudi, en matèria de solidaritat...

Evidentment, segur. La solidaritat pot ser, segons com, una manera de netejar-se la consciència. L'últim llibre d'en Mendiluce ho diu claríssim. La comunitat internacional s'ha inhibit de prendre decisions sota l'empara de les accions humanitàries. Les ONGs recolzades pels governs has sigut la

gran aportació i en canvi no hi ha hagut cap decisió valenta. El tema de la solidaritat, doncs, és molt perillós, especialment en el món universitari. T'esgarrifes del tipus d'estudis que fan les universitats anglosaxones. Van als països africans o a l'Amèrica llatina a fer estudis d'antropologia i recomanant una mena de retorn als orígens. La solució en aquells països passa per decisions internacionals econòmiques i polítiques diferents; no tot allò que és originari i primitiu és millor. Ens hem de qüestionar molt la nostra feina.

Fa temps que es parla de crear una línia universitària a Olot, primer a l'entorn de l'Escola de Belles Arts, ara d'empresarials... Fa cosa d'un any i mig s'esbombà la creació de la Càtedra de Geografia i territori que sembla haver entrat en un estat letàrgic...

Hi ha dues qüestions diferents: una és el paper que hauria de jugar la Universitat a Olot i l'altra és el de la Càtedra.

La càtedra ha de ser un espai de reflexió en temes de geografia en general i un espai que també tracti temes relacionats amb Olot i Comarca. Va funcionar l'espai de reflexió, es van fer unes jornades sobre els rius i les ciutats i ara se'n preparen unes altres sobre la teoria del caos.

Pel que fa a projectes concrets, les coses han anat més lentes, bàsicament perquè La Caixa, que s'havia compromès a finançar determinats projectes, es retira, i també pel canvi de consistori.

Ara però, s'han concretat dos projectes:

1. Propostes per a un desenvolupament turístic més adequat al medi a nivell de tota la Garrotxa en què hi estan implicats la gent del Parc de la Zona Volcànica i de Garrotxa, Terra d'Acolliment.

2. Un tema relacionat amb el riu Fluvià, inclòs en el Programa Leader.

La Càtedra és a Girona i, a part d'Olot, té vinculacions amb Manlleu. No es limita a Olot, sinó que està fent altres coses. Tot això al marge de pensar que la vinculació que la Universitat ha de tenir amb Olot és en termes de tercer cicle i d'investigació, no pas en fer-hi carreres.

Així, doncs, el fet que es parli d'instaurar a Olot la carrera d'empresarials, et sembla un mal camí...

Per la Universitat de Girona ja és una solució però no sé si a Olot li dóna empenta univesitària. perquè no vindrà gent de fora, serà la gent d'Olot que s'estalviarà d'anar a Girona. Si només és això serà com si poséssim un quart institut o una acadèmia que fa empresarials.

D'universitaris a la Zona Volcànica n'hi vénen moltíssims: de la Universitat de Barcelona, de l'Autònoma, de la Politécnica; l'altre dia era ple de gent d'universitats franceses. Donem-l'hi nom i sortida, fem que algú ho tiri endavant i ho coordini. Temes de paisatge, de geologia, d'ordenació del territori, tants com vulguis,

aquesta pot ser una àrea experimental molt important. Donem-li forma i oferim-ho a totes les universitats. Fer empresarials és una cosa més fàcil.

Com a geògrafa, penses que la ciutat d'Olot viu efectivament d'esquena al riu?

Si Olot o Sant Joan són, existeixen, ho són gràcies al riu. El Fluvià ha estat una peça molt important de l'economia i de les relacions socials. A part de la producció d'energia, la gent s'hi anava a banyar, a rentar la roba, a pescar, a passejar... Cal redescobrir aquesta funció econòmica i social del riu. Per tant, cal redescobrir els valors del riu, aprofitem la consciència ecològica existent. Cal obrir el riu a la població: netejar-lo habilitant els espais perquè la gent pugui anar-hi a passar-s'ho bé. Cal recuperar per a altres usos algunes edificacions del riu, establir uns itineraris pedagògics, etc. Com que el riu no té límits administratius, la gestió no n'ha de tenir tampoc. Si no aprenem a compartir decisions, si no hi ha acord, si no superem els prejudicis i les dificultats d'anar per lliure, l'acabarem perdent.

Hi ha un altre tema vital pel riu que és marcar els límits del llinar públic, cosa que depèn de la Generalitat. Cal acotar quina part del llinar del riu és públic. Això és el que hauria de reivindicar tothom. Si no hi ha aquest missatge constant de preservació, em temo que no podrem avançar.

L'exercici de la democràcia passa simplement pel fet d'escollir els nostres representants al Parlament o podem participar d'alguna altra manera?

La gent s'ha desencisat molt de les respostes dels polítics, però tanmateix s'ha reforçat la societat civil; és a partir d'aquí que es pot enfortir la democràcia. La dicotomia global- local marcarà unes noves relacions i una nova manera d'exercir i de controlar el poder. El fet local es concreta en coses que a poc a poc anem redescobrint: el barri, les associacions, les entitats.... Sense aquest punt de referència tot és tan abstracte i global que ens perdem. Per mi s'ha de treballar molt a partir d'aquests col·lectius, encomanar-los feines que incideixin a fer aquesta societat més equitativa i habitable.

A molts polítics, sobretot als d'esquerra, els ha faltat imaginació. S'hauria d'haver renovat molta gent als partits polítics. Per enfortir la democràcia cal adequar-se a les noves estructures en què es mou la població actualment.

Abans de començar l'entrevista m'havia proposat d'acotar-la al màxim, d'anar directament al gra, formulant preguntes precises, justament per evitar

l'empipadora dispersió de la conversa col·loquial. No me n'he sortit, però malgrat tot espero haver captat alguna cosa de l'univers personal d'aquesta dona emprenadora i noble que en aquest món hostil ha aconseguit, si més no, una gran dosi de coherència.

 X.R.

Pere Macias, 14 mesos de Conselleria

Són dos quarts de vuit del vespre quan entro a l'Edifici de la Conselleria de Política Territorial i Obres Públiques. El trànsit infernal de l'hora m'havia posat nerviós i estava neguitós per no fer tard. Hi he arribat amb el temps just per reposar cinc minuts

a la sala d'espera. A la planta baixa, un funcionari m'agafa el maletí i la gavadina i m'acompanya per l'escala que m'obre pas fins a la primera planta. Abans, però, al vestíbul, he observat com un director general armat amb un acordió, recitava allò de "Bons dies senyors, trist és demanar, però més trist és encara, etc.etc..." mentre iniciava els compassos demolidors de "Muntanyes del Canigó", a la vegada que passava el platet entre els pocs que esperàvem. Hom comença a sentir-se com a casa. Arribats a la primera planta el jove funcionari m'acompanya fins a una sala petita i sòbria. Només un pòster del Barça d'en Cruïff enganxat amb xinxetes de colors, humanitza la petita estança. El cap de premsa, que coneixia per telèfon, se'm presenta i m'anuncia que haig d'esperar un moment. Són cinc minuts d'espera que em serveixen per reposar una mica, després de caminar ràpid des del pàrking on he deixat el cotxe. El jove funcionari que m'ha acompanyat, es resisteix a tornar-me el maletí si no li dono propina, "Vint duros per a vostè no són res, però per a mi..." Li dono els vint duros i poc després el conseller em rep.

El despatx és d'una sobrietat impactant. Dues taules de treball, dos plafons de melamina recolzats en cavallets de fusta, són els dos mobles que dominen per sobre d'algunes cadires blanques de plàstic apilables, molt treballades i desgastades per la vida a l'intempèrie. És troba a faltar la taula de gerència que adorna molts despatxos i on el titular marca distàncies amb l'entrevistat. Aquí tot és proper i informal. Només dues totxanes amb els telèfons a sobre anuncien el lloc on el Conseller s'asseu. Poc a poc entrem en els detalls: al costat dret d'una gran finestra amb el vidre trencat hi ha una senyera de plàstic, caiguda segurament d'una garlanda festívola, que emmarca el retrat del President i un gran armari. La Garrotxa és ben present: Un pòster de la Fageda relaxa l'ambient i dóna una mica de caliu al racó oposat; pel mig, elements nostàlgics, un campanar de Sant Esteve fet amb escuradents, un tros de roc del Montsacopa, una bossa del Valvi amb un manat de porros, mitja dotzena d'ous i un brick de "Don Simon" entre altres curiositats. A l'entrada, el pòster de les Festes del Tura de 1952 dóna una nota de simpatia a la recepció. Pere Macias s'excusa ràpidament: "Tot això està encara una mica desordenat. Tenim poc pressupost. Jo faig el que puc". Segons el que he explicat sembla un despatx preparat expressament per treballar.

Truquen pel telèfon. Una cara de preocupació i una veu trencada m'anuncien que alguna cosa no va bé. Fa molts anys que ens coneixem i em temo alguna cosa. La preocupació es fa palesa d'immediat: s'han fos els ploms de recepció, i no hi ha pressupost per a reparacions. En Pere

es treu la jaqueta, s'arremanga les mànigues i comença a desendollar els cables i a preparar els fusibles nous. "Tu ves fent, que jo acabo de seguida..."

Fa tres mesos que en Pere Macias accedí a la seva segona Conselleria. Després de quatre legislatures municipals i de l'experiència acumulada, Macias estava preparat per a fer funcionar qualsevol conselleria. Diu que durant aquests primers mesos ha dedicat bona part del temps a aprofundir en l'estructura de la conselleria, però sense deixar de banda la feina del dia a dia, (petites reparacions, manteniment, suplències, feines de la llar, etc) així com la dels pressupostos, que no es pot ajornar. "Malgrat el nostre minvat pressupost, hem elaborat els projectes adients tenim quasi tot el material necessari i estem en fase de realització", diu. No nega que entrar en una estructura nova és sempre impactant, -fa un petit salt enrera en enramar-se- "al principi s'ha d'anar amb peus de plom", diu mentre talla la cinta aïllant amb les dents.

La conselleria havia estat ocupada per un barceloní, i ara hi ha un home de la muntanya. El centralisme barceloní és sempre fort i això no els va fer massa gràcia. "Al principi tot era: Pere, porta'm una cervesa... Macias, treu les teranyines del saló... Au noi, porta'm un cendrer... Així i tot, no he tingut cap problema i ara estem treballant plenament", afirma contundent. La prudència i l'experiència han estat els dos pilars que han fet possible que tot aquest temps hagi transcorregut sense cap problema.

Malgrat el que hom pot creure, un conseller no té plena autonomia. Ell mateix diu que per sobre hi ha la llei i el respecte per les directrius generals del govern, que han de correspondre a la política general del partit. Ell té, però, la responsabilitat que la Conselleria funcioni.

Li demano allò típic sobre els reptes de futur i sobretot pel futur del túnel de Bracons, en Pere somrient em diu que "la sensibilitat sobre el tema, no sempre es correspon amb l'acceptació de la pròpia responsabilitat, delimitada en l'espai i en el temps per les disponibilitats pressupostàries". Li passo les tenalles que em demana tot i preguntant-li que em tradueixi al català vulgar aquesta explicació: "Vull dir que quan em toqui desencallar ineludiblement aquest tema, ja m'hauran canviat altre cop de conselleria, o ja haurem perdut el govern de la Generalitat. En tots els casos sempre serà responsabilitat d'un altre".

M'acomia a la porta demanant-me que li baixi la bossa d'escombraries al contenidor. Mentre baixo les escales, sento que el criden a viva veu: "Pere, tenim una fuita d'aigua als lavabos".

Una mostra més de la presència activa d'en Pere en molts dels indrets de la Conselleria, del pes polític de la seva experiència i una prova evident de la imprescindible concontribució d'aquest oloti al manteniment i bon funcionament de les institucions.

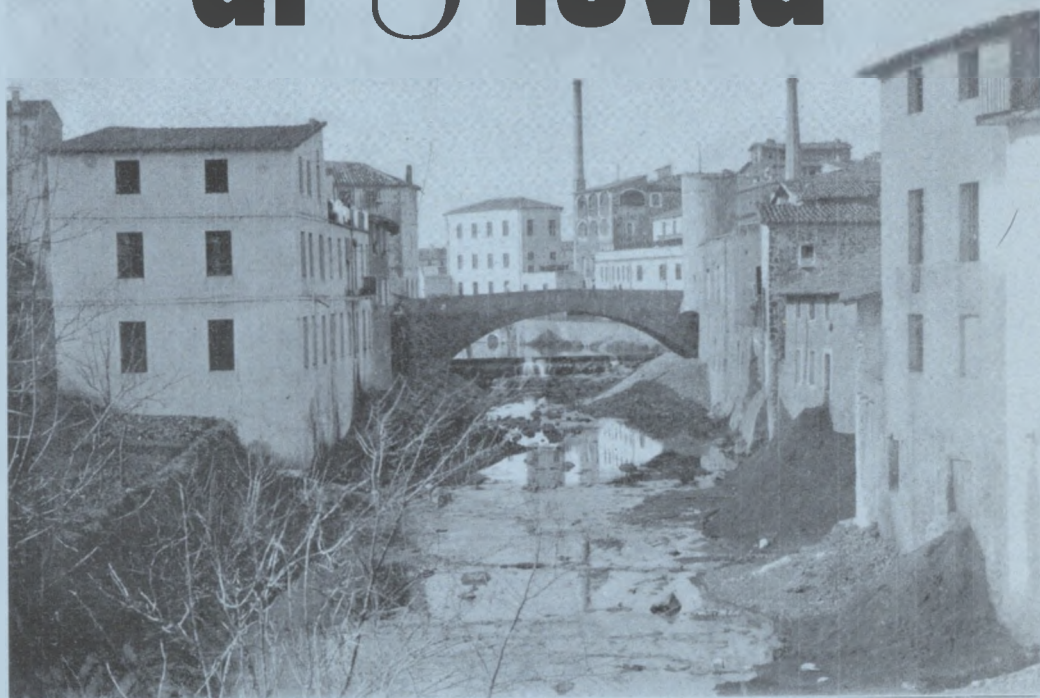
Àngel Parada

Enviat especial a Barcelona

(Petit homenatge a l'article d'A. Garrido- La Comarca 13/03/97)

De cara al Fluvià

“ Olot és gràcies en bona part al riu Fluvià. Tota la indústria es bastí en un primer moment a la seva vora i el primer nucli urbà, abans dels terratrèmols, s'alçava també a la seva riba. La ciutat ha crescut, la indústria s'ha diversificat, els hàbits socials han canviat radicalment, etc., però costa d'entendre com hem pogut girar-nos tan descaradament d'esquena al riu. Hi ha gestos benintencionats per part de l'administració, una certa voluntat de regenerar-lo, evitant sobretot vessaments residuals, però som molt lluny encara d'afrontar amb valentia i seny una intervenció global a l'entorn del nostre riu.

Cal, i amb urgència, crear un organisme de gestió supramunicipal que es fixi com a objectiu recuperar el Fluvià per a la ciutat, i això implica consideracions urbanístiques, medioambientals, patrimonials i lúdiques a fi que la riquesa que suposa tenir un cabal com aquest no s'acabi perdent per vergonya nostra per simple deixadesa o manca de voluntat política. ”

El Fluvià en la Història Comarcal

El Fluvià és sens dubte un riu modest dins de la conca mediterrània. Però té prou característiques que l'han convertit en un element essencial a la història comarcal. Les primeres referències conegudes són, segons sembla, les taules de Ptolomeu, al segle II, que l'esmenta com a riu Clodianus. Posteriorment, a partir del segle IX aquest nom hauria derivat i ja el trobem esmentat com a Fluvianum, que seria una redundància ja que, de fet, la paraula llatina voldria dir riu. Segons Joan Coromines, el nom seria d'origen romà, i no cal més que llegir el seu diccionari per a conèixer les peripècies de la seva etimologia.

Tot i la seva modèstia però, el Fluvià ha estat important en molts aspectes per a configurar la comarca. El riu, si mirem bé els mapes, ha estat un element ordenador del territori.

El poblament s'ha anat estructurant al llarg de la seva vall i conforma la subcomarca d'Olot. Fins i tot la xarxa viària segueix també paral·lela al curs del riu. Com a barratge natural, el Fluvià fou una línia de mal passar en totes les vicissituds històriques. I no és aventurat afirmar que les poblacions com Besalú, Castellfollit, o la mateixa ciutat d'Olot tenen el riu com un dels seus orígens, a través del poblament o les fortificacions que s'establiren al voltant dels ponts, tan importants a l'època romana i medieval.

A principis del passat segle, quan la guerra del francès, encara Langlois parlava que El Fluvià és un dels rius més importants de l'alta Catalunya, tant per la riquesa i la bellesa de les comarques que recorre com pels nombrosos camps de batalla que hom troba a les seves ribes. El riu, com a element estratègic veié alguns combats durant les diferents ocupacions franceses. I recordem que el Fluvià, el 1939, en plena desfeta republicana, formà part del pla del general Vicente Rojo com a darrera línia estratègica, -vanament, tot s'ha de dir-, que comportà la destrucció de tots els ponts del riu en una franja de 15 quilòmetres de l'eix Roses, Figueres, Olot.

Com a motor industrial el riu tingué un bon paper des de l'edat mitjana per a moure el molins fariners. La industrialització comarcal s'assentà en bona part a les vores del riu, especialment en el tram comprès entre Sant Joan les Fonts i Olot. El Fluvià no pogué mai grans quantitats de quilovats com els grans rius pirinencs, el Segre, els Nogueres o el mateix Ter, però permeté el funcionament del molins paperers (a mitjans del passat segle Paluzie en compte nou), les adoberies i, a mitjans del passat segle, fins les filatures. Una adaptació del poblament i de la indústria al curs fluvial que, com assenyala Noguera Massa, s'ha realitzat amb una perfecció rarament assolida. Encara avui les vores del Fluvià són el paisatge que caldria preservar per les restes d'arqueologia industrial que hom hi pot rastrejar. El panorama des del pont de Santa Magdalena, -ja ho he dit alguna altra vegada-, és una lliçó d'història viva de la ciutat. I el sector des de Cal Xai fins a Rossinyol, o les perspectives de les vores riberenques de Sant Joan les Fonts, amb les antigues papereries, (el Molí fondo especialment) són un paisatge absolutament alligador i que convindria protegir.

Un riu que ha estat la mare i la font de vida i de riquesa de la comarca mereix segurament un tracte institucional. Tot i que les riuades formin també part del record col·lectiu. Des d'aquelles en què a l'edat mitjana, Montsalvatge recorda que passaven de deu pams el pont de Besalú, fins al destructiu aiguat de l'any 1940.

Probablement ha arribat l'hora de reivindicar el paper del Fluvià en la nostra història. Des de la transcendència del paisatge en l'actual planteig del futur comarcal, fins a l'escola pictòrica, el lleure i l'esport, sempre trobem el Fluvià com a referència ineludible. En aquest sentit em sembla especialment important el treball, El Fluvià com a pretext, editat el 1993, que obre les perspectives per començar a entendre un riu al qual la ciutat, els darrers anys, havia donat potser l'esquena.

El Fluvià és un riu en miniatura. Té aproximadament vuitanta-quatre quilòmetres de llarg. Neix a les cingleres septentrionals de Collsacabra i segueix una direcció general ponent-llevant fins al terme de Sant Pere Pescador al golf de Roses. La direcció del riu és sorprenent, perquè, així com gairebé tots els altres de Catalunya baixen de nord a sud, el Fluvià camina d'oest a est.

El Fluvià, un riu literari

Des que, a partir de 1851, Pau Estorch i Siqués s'apuntà a la moda dels pseudònims poètics amb nom de riu iniciada el 1842 pel «Gaiter del Llobregat», el Fluvià ha estat una constant ineludible de la literatura escrita a Olot o que té Olot com a escenari. El «Tamboriner del Fluvià», amb els seus coneguts «repics», va posar els fonaments d'una imatge de la ciutat i del seu entorn natural que, amb poques variants, és encara productiva avui dia. Terra de volcans apagats i d'aigua abundosa i cristal lina que, amb el concurs del temps, ha humanitzat un paisatge feréstec, Olot esdevé una metàfora del paradís retrobat. Un paradís que, aïllat de la resta del món a causa de la seva peculiar orografia, és un reducte d'equilibri i harmonia:

«¡Oh pàtria! Així te miro reclinada
de monts potents al saludable abric;
monts que amb orgull sa testa ben pelada
mostren al món, lo teu ingrát amic.»

Un paradís on tot canta, perquè el mal -el pecat, la diferència, l'estrany- hi queda automàticament neutralitzat:

«Cantau de foc les boques apagades,
on flors i fruits fa sigles van brotant,
les que sovint donen tristes bufades,
com lo respir del pobre agonisant.
Cantau los llocs en què naturalesa
amb aigua sap en pedrès convertir
les fruites, troncs o qualsevol raresa
que puga allí per poc temps residir.»

Un paradís d'aigua que corre, font de vida i de riquesa material i moral, perquè l'aigua modela el terreny de la mateixa manera que determina el caràcter dels que hi viuen:

«Cantau tants recs que fent grates juguines,
i herbes llepant i saules en lo pla,
o bé d'argent escales peregrines,
busquen, apar, son centro lo Fluvià.
I al bon pagès, mirall d'agricultura,
que es féu expert a còpia de treballs;
sa caritat, sa indòmita bravura,
sa sobrietat, sos costums i sos balls.
De manantials digau si es pot lo número,
tan abundants, tan cristal lins i purs:
de laves mil aquell insondable útero,
tants fòssils blans o com lo ferro durs.»

En els «repics» del «Tamboriner» s'hi endevina tanmateix un temor, una recança. Cantar l'harmonia ideal del paradís olotí equival a conjurar una realitat tangible, que alguns anomenen progrés i que d'altres perceben amb el terror de l'experiència revolucionària. Les aigües cristal lina que, en el poema de Pau Estorch, imprimeixen el caràcter del paisatge i del pagès olotí, són les mateixes aigües que fan moure els motors de la incipient indústria que va ocupant les ribes del Fluvià i que transforma inexorablement l'arcàdia que el poeta intenta de fixar a través de les paraules. L'oda a Olot amb què el «Tamboriner» comença a repicar no és res més, doncs, que una elegia a una societat tradicional que es troba en ple procés d'industrialització i que es veu obligada a defensar i, més endavant, a reconstruir els pilars mestres que fins aleshores l'havien sustentada.

Aquesta defensa, realitzada amb el concurs de les armes tant com amb el de la literatura, arriba a un carreró sense sortida amb el desenllaç de la

És un riu que té tres etapes molt diferenciades. No seria potser d'una precisió absoluta afirmar que en la seva part superior és un curs d'aigua exclusivament industrial. Certament: és un riu, en aquella paratge, parofitat i treballador; però alhora dóna origen a un dels més prestigiosos paisatges del país, el de les valls d'Olot, que és una autèntica meravella. En aquests topants es dóna el contrast entre el riu que produeix energia o força industrial i el que produeix bellesa natural, felicitat gratuïta, benestar humà, alimentació, riquesa animal i vegetal.

tercera guerra carlista al voltant de 1875. Josep Berga i Boix i Marià Vayreda, combatents d'excepció en la guerra, canvien en aquests precisos instants les armes per la ploma i els pinzells. L'estratègia que havia de mantenir dempeus els principals valors de la societat tradicional passava més per les paraules i per les imatges, que no pas per l'acció directa. Per això, calia reconstruir, re-forçant-los, els vells pilars amb els materials que aportaven els nous temps. L'adveniment de la societat industrial era un fet contra el qual era inútil i il·lús de rebel·lar-se, més si la riquesa i la prosperitat de la comarca en depenien. Solució: promoure l'activitat industrial tot fent, però, simultàniament, l'elegia d'un paradís perdut que, a Olot, calia demostrar que havia aconseguit perdurar en alguns aspectes, relacionats sempre amb els valors ancestrals que mantenien intactes el paisatge i el tarannà dels olotins. Literatura i pintura adquirien, per tant, una responsabilitat de primera magnitud. Literatura i pintura eren les encarregades de conjurar el poder malèfic de la nova societat posant el seu poder taumàrgic al servei de la tradició, de la fe, de l'ordre. I una de les imatges que

A Castellfollit de la Roca, el Fluvià entra a la seva part central, que és la més desconeguda, si s'exceptua, és clar, la gent que viu als petits pobles dels seus marges i algun aficionat a pescar amb canya, més donat a les delícies de la vida contemplativa que a les emocions de l'ham, que en aquest riu no són pas extraordinàries. En aquest curs agafa un aspecte recòndit i misteriós, gran i silenció, solitari, i produeix paisatges bellíssims dins la masculinitat terrenal i que contrasten amb la fluïdesa deliquescents, verda i tendra, ombrejada, de les vall d'Olot.

tant literatura com pintura van utilitzar amb escreix va ser la del riu, continuant la línia entetada pel «Tamboriner».

El Fluvià, amb els seus afluents, amb les fonts que hi van a parar, amb els seus aiguamoxos, és un dels elements que indefectiblement apareixen en les obres literàries i pictòriques de Berga i dels Vayreda, Joaquim i Marià. Normalment és un riu net, plàcid, d'aigües transparents, l'ànima de la frescor i de la verdor del paisatge olotí; un riu que, o bé serveix com a escenari de les activitats humanes més nobles -el treball del camp, el rís, l'amor honest-, o bé transcorre plàcidament cap a la seva desembocadura. Algunes vegades, apareix també com un riu jove i ple de força. El seu cabal és l'energia que assegura la prosperitat de les moltes fàbriques d'indianes que s'hi han instal·lat seguint el seu curs. Una energia que té una correspondència directa amb la dels treballadors olotins, forts, nobles i respectuosos com el paisatge que els ha vistos néixer. Per això, Marià Vayreda apel·la també a aquests atributs dels olotins quan intenta de promocionar cap a l'exterior la imatge de la ciutat a través de l'*Àlbum Literari i Artístic de L'Olotí*, la millor carta de presentació possible als ulls dels empresaris barcelonins susceptibles d'interessar-se per un indret com Olot. I per això, l'oda «A Olot», de Josep Franquesa i Gomis, va ser premiada en el Certamen Literari de la ciutat l'any 1892:

«I al rabejar-se en l'aigua, potser en l'abim nascuda de foc i de neus filla en un monstruós festí, se sent revifar l'ànima per proeses nascuda i altiu com les muntanyes redreça's l'olotí.

Per això contempla impàvid la cinglerada ardida que amenaçant s'aixeca damunt sa hermosa vall, i són com tres estrelles los guies de sa vida, la dolça Fe, la Pàtria i el sacrosant treball.»

Malgrat tot, Josep Berga i Boix va triar per a l'inici de la seva novel·la *Clareta* una descripció del paisatge fluvial industrialitzat que denota el voler i doler de l'autor davant la dicotomia entre progrés i tradició. Així, si, per una banda, els arbres conviuen harmoniosament amb les xemeneies de les fàbriques:

«Al foraster que visita aquell poble fabril, en lo moment d'arribar pel camí d'Olot a les envistes del molí de Russinyol, li sembla que veu un món nou. Contempla un verdader pessebre; una bellugadissa de cases i xemeneies de les fàbriques vistes quasi a vol d'aucell, omplenant les raconades del Fluvià, entre mig de cascates naturals, salts d'aigua trencats artificialment que ragen de tots costats; un moviment vertiginós, un tric-trac que no para nit ni dia, l'activitat de l'home posada a prova al costat de les energies brutals de la naturalesa; l'aigua que mai acaba de donar força, i la intel·ligència humana que no para en aprofitar-la per la lluita colossal per la vida»,

per l'altra, l'aigua s'enterboleix i el paisatge esdevé hostil, abrupte, fantasmagòric:

«La nota general del color del sòl de Sant Joan és blavisca, mig negra, les cingleres del Fluvià són formades de prismes basàltics de formes estranyes; lo mateix llit del riu, ample, fondo, feréstec, l'accidentació i forma especial del terreno,

li dóna el caràcter de riu fantàstic; les gorgues verdoses, los ponts i palanques, sense comptar la ufanía de la vegetació que s'arrela en les cingleres, los caminots i racons, escales i reblincoies sobtades, los accessoris innumerables i variats que no es comprenen a primera vista, fan d'aquell tros de món un fragment característic.»

El riu, d'aquesta manera, incorpora una nova significació. Com a la vida, el mal també hi té el seu lloc. En el cas de l'incipit de *Clareta*, el mal és fàcilment concretable. Es tracta, com esmenta el narrador de la novel·la, el «*progrés modern*». Però no sempre és tan simple. El mal que habita el terreny de la inconsciència i pertany a l'espai del misteri, és inefable i només s'hi pot accedir a través de la intuïció. L'única possibilitat de representarlo, per tant, és a través del símbol i al símbol recorre Berga en les seves narracions fantàstiques, llegendàries, de reconeguda procedència popular i molt apreciades pel gust finisecular. El riu, que com a representació de l'ideal apareixia clar, fresc i rabent, ralenteix ara el seu curs, s'estanca i s'enterboleix, emmarcat indefectiblement per la nit o per la tempesta. La vegetació que l'acompanya esdevé feréstega i el seu llit és tortuós i enro-quissat. És la morada d'éssers infernals -diablers, bruixes, goges- i l'indret preferit per les aparicions de les ànimes en pena. Els mortals que hi tenen accés, o bé no en tornen, devorats pel mal, o bé, si se'n surten per la força de la fe, ho fan carregats de saviesa i obligats a importants renúncies. La mateixa saviesa que Marià Vayreda atorga al narrador protagonista de *La punyalada*, Albert Bardals, que només veurà la llum després de la seva baixada als inferns pel camí tortuós de l'escepticisme i de la punyalada beneïda que esvairà per sempre el tel que li impedia de creure. Aquest camí, que ressegueix els racons més obscurs de la psicologia del personatge, apareix representat a través del recorregut iniciàtic d'Albert Bardals a través d'una natura feréstega i agressiva, devastada pel foc i esquitxada d'una aigua tan arremolinada, esquerpa i tèrbola com el seu interior.

Representació de la vida, de la força i del progrés ben entès i símbol del mal, del misteri i de la mort, el riu esdevé una metàfora complexa de l'existència humana que, tanmateix, queda supeditada a l'ordre diví que acaba sempre neutralitzant el mal. Aquesta idea d'ordre com a síntesi de contraris és, doncs, la que perdura en la imatge literària d'Olot. Des de la «nostra petita Atenes muntanyenca» lloada per Narcís Oller en el discurs presidencial del Certamen Literari d'Olot de 1909, on va evocar «tota l'encisera visió de vostres camps de fajol, aquí i allà estesos com reials erminis entre la gemada verdor de l'ampla plana; de vostres fagedes ombrívoles; de vostres tossals frondosos; de vostres poètiques fonts, torrenteres i clotades, de vostres cingles cantelluts, de vostres penyalars més feréstecs, de vostres costums camperoles i de vostres pagesets i pagesetes d'ull blavenc i pell de préssec», fins als dos alexandrins amb què Eugeni d'Ors, flamant Director d'Instrucció Pública de la Mancomunitat de Catalunya, va començar el discurs presidencial del Certamen Literari d'Olot el 1917:

«L'apetitós Olot, que s'esponja a l'estiu,
en les fontanes plora i en les arbredes riu...».

La imatge restava fixada. Poca cosa van aconseguir els intents, per part de la intel·lectualitat olotina dels anys vint i trenta, de desmuntar el tòpic del paisatge olotí, sempre amb el riu com a eix vertebrador, i incitar els joves escriptors olotins a fer abstinència de paisatge -cada vegada més edulcorat- i parlar «dels homes i de coses raonables» (SPLEEN, «Caires: Un tòpic», *Revista d'Olot*, núm. 4, abril 1926, p. 17-18). Joan i Josep M. Garganta, Joaquim Danés i Josep M. Capdevila es mantingueren, tanmateix, fidels a aquest mot d'ordre. Els antics components de «L'Aglenya de la Garrotxa» (1908), un grup de joves poetes que es reunia en un indret bucòlic, enmig de lànguids desmais, al costat de la font Pedrera, per tal de llegir-se mútuament tant la seva producció literària com les obres dels seus escriptors preferits, utilitzaren el paisatge com a via d'accés al record, com a excusa per a l'exploració interior. El riu, sense perdre cap dels matisos que li havia atorgat la tradició, es relaciona cada vegada més íntimament amb el jo, amb els seus misteris, les seves pors, els seus desitjos i el seu devenir. Així, Josep M. Capdevila, a *Amics i terra amiga* (1932), crea un marc simbòlic altament suggeridor a partir de la confluència del jo, del riu i de la nit: «Així que arribeu a vila, les cases i carrers us semblen alegres com un refugi. Però si a la nit hi ha lluna i aneu a vora del riu, cap al Pont de Ferro, aquelles muntanyes ja les tornareu a veure mig esvanides a la llum de la lluna.» I Josep M. Garganta retorna al paradís perdut de la infantesa a partir de l'evocació de les «Hores de col·legi» (*Olotines*, 19?) i la comparació de les hores diürnes amb un rierol:

Durant tot aquest curs el Fluvià és un riu curvilini i serpentejant, de recolzades lentes i assossegades, raconades secretes i callades, una mica mandrós, i aquesta configuració es manté en una bona part del seu curs final, caminant per les planes de l'Alt Empordà i regant terres de primera qualitat.

«El jorn és bell aquí, mogut i plàcid,
com un rierol d'aigua cristal lina.
Jocs, estudi i passeigs el temps enjoiem
i en fan com una festa quotidiana.»

O, estrafent les típiques odes a Olot, es permet dedicar a la ciutat aquesta balada tenyida d'ironia:

«Olot, vall fresca i gemada
de policromat vestit;
cada any apareix ornada
d'albors de fajol florit.
La volten prats delitosos,
l'ombregen arbres frondosos,
la cenyeix el Fluvià...
Olot és com una vella
que escolta la cantarella
que fan les fonts en rajar.»

És, tanmateix, Joan Teixidor el poeta que, de forma més obsessiva, converteix el paisatge olotí i, més concretament, el Fluvià en pretext, motiu, tema i fins i tot títol de les seves obres. Escenari del desig, que es desperta amb força, el riu s'endevina a «Projecte per al dia de festa» i apareix explícitament a «Maig» (*Poemes*, 19??). El Fluvià, però, és també testimoni callat de l'experiència del dolor de la pèrdua i de la resignació del poeta a *El Príncep* (1954) i esdevé metàfora de la vida extinta del poeta al poemari *Fluvià* (1988), tal com expressa «Testament»:

«Escriuré versos blancs
on totes les paraules quedin suspeses en l'aire,
on res no digui res
fora la pau dels camps, l'oblit
on ja no sóc i em perpetuo.
Quan volia ésser-ho tot,
ara ja només visc
d'aquest ocell que em mira i que no veig,
d'aquest crepuscle lent,
d'aquesta mort que m'espera.
Penseu en mi com si fos una ombra,
allò que va quedar escrit sobre l'aigua.
Però sempre us he estimat
i això només em salva.»

El paisatge i el riu són, per a Teixidor, tal com va escriure en el pròleg al *Llibre d'Olot* de Joaquim Danés (1955), l'equivalent a la cambra closa, l'espai de la creació artística. Torna a ser l'ordre, extern i intern, el que atorga al paisatge olotí un «sentiment d'intimitat», «alguna cosa de cambra o, si voleu, de decorat molt just i harmoniós» i, sobretot, la perfecció capaç de reproduir-se infinitament i, per tant, perdurar més enllà de la contingència temporal: «Jo ara veig en la meua retina innombrables paisatges-quadres que podrien ésser signats pel vell Vayreda, però també per molts altres pintors que han existit o existiran, perquè és forçós que els humans s'aturin en aquesta meravella per nodrir el seu somni».

Aquest joc entre el present, el passat i el futur no queda gaire lluny de la interpretació del paisatge olotí feta per Josep Pla a partir de la immediata postguerra. L'ordre i la sensació d'harmonia i de continuïtat que es desprenen tant de la contemplació del paisatge olotí com de la constatació de la solidesa de la societat olotina, apareguda en un paisatge «aspre i fort» que s'assenta, paradoxalment, sobre una «superfície extremament mòbil», expliquen l'interès que va demostrar insistentment Pla per Olot i la seva comarca, les seves muntanyes, les seves valls, els seus rius, les seves fonts, la seva gent i la seva història. En uns moments en què la regeneració del país havia de passar, segons l'autor d'*El quadern gris*, per la recuperació de la

La mala sort

By Maribel Torres

Els llums brillants li ferien la vista. El soroll de les converses el marejava, però en certa manera se sentia feliç mentre avançava entre les taules cap a la caixa.

- Una molt bona nit, eh?

El caixer havia fet un xiulet en veure les fitxes que portava a les mans: vint de grogues, de les de cent mil, i sis de daurades, de les de cinc-cents mil; cinc milions de pessetes en total. Ell va obviar el comentari de l'empleat i es va limitar a dir-li que ho volia en efectiu. Va seguir el moviment dels seus dits mentre comptava els bitllets de deu mil, assegurant-se així que li donava la quantitat correcta. No va tardar gaire: cinc-cents bitllets de deu mil. Ni tan sols li va dir bona nit, abans de sortir cap a l'aire fresc de l'exterior.

A fora, bufava una fresca brisa, que li va calmar els nervis: massa gent, allà dintre. I massa fum, també. Amb un lleu somris va repassar les últimes dues hores. No havia estat difícil. Mai no li havia costat gaire enganyar el crupier, però aquella nit havia estat un èxit: cinc milions en dues hores. No estava gens malament. Tranquil·lament, va seguir caminant pel passeig marítim, sentint l'escalfor dels bitllets a la butxaca superior de la seva americana.

No podia evitar somriure en recordar la cara de passerell del crupier. Cada vegada que guanyava se'l mirava amb els ulls molt oberts, gairebé espantat. Quan ja portava guanyat mig milió, el noi havia cridat el seu superior. En aquest li havia costat una mica més enganyar-lo, però al final havia hagut de tornar a cedir el lloc al passerell, convençuts tots dos que allò no era res més que un cop de sort. La sort! Ell estava segur que la sort només acompanya als qui la busquen. I ell era un d'aquests.

Amb un cop de cap va intentar desfer-se d'aquests pensaments. No li agradava pensar en la seva feina un cop l'havia acabada. Va posar la mà dreta a la butxaca inferior de l'americana, buscant el paquet de tabac. Una cigarreta seria la culminació d'una nit perfecta. Li va sorprendre no trobar el paquet. Una de les seves regles, potser la més important, era tenir-ho sempre tot controlat, i la millor manera era que cada cosa tingués el seu lloc. Així no s'equivocava mai de butxaca a l'hora de treballar. Es va aturar un moment intentant recordar què havia fet amb el paquet de tabac. Va haver de retrocedir almenys una hora enrera abans de recordar que l'havia posat a la seva dreta, sobre la taula, com feia sempre que estava a punt de plegar. Al moment de recollir les fitxes... Se l'havia posat a la butxaca esquerra dels

En la seva part més inferior el riu és navegable per embarcacions petites, cosa que fa que Sant Pere Pescador, població agrícola, rica i molt deixada, disposi d'unes quantes barques de pesca que treballen sobretot en el grau del riu, que és abundant de crustacis i d'algunes classes de peix d'excel·lent qualitat com la llissa d'aigua salada i el llobarro insuperable

Josep Pla
Fragments del capítol El Fluvià del llibre Lluna de mar, publicat per Destino

El riu en l'art

Si la ciutat d'Olot ha viscut d'esquenes a alguna cosa és al riu. Clavaguera d'indústries, receptor de tot tipus d'abocaments, el Fluvià a travessat uns anys difícils. Dels seixanta als vuitanta, en aquests, sentit, han estat anys nefastos. Una manca de sensibilitat absoluta per part tant de les autoritats com dels industrials i la indiferència dels garrotxins que es miraven el riu com un obstacle més que com un impagable de de la natura. Finalment, les coses han donat un gir de cent vuitanta graus. Les depuradores i un més acurat tractament general del Fluvià li han retornat part de la seva personalitat tradicional. No

han tornat els deliciosos cracns que semblen haver irremissiblement desaparegut, ni les llúdrigues vilment assassinades, en canvi la truita importada, sobreviu i suporta la implantació amb un cert rigor. I els ànecs i les polles d'aigua es reproduïxen amb generositat, però, sobretot hi ha uns camins -mínims- que permeten vorejar el Fluvià en alguns trams. S'ha atès una mica la població d'arbres i vegetals en general i sorgeixen cada vegada més veus en favor del riu.

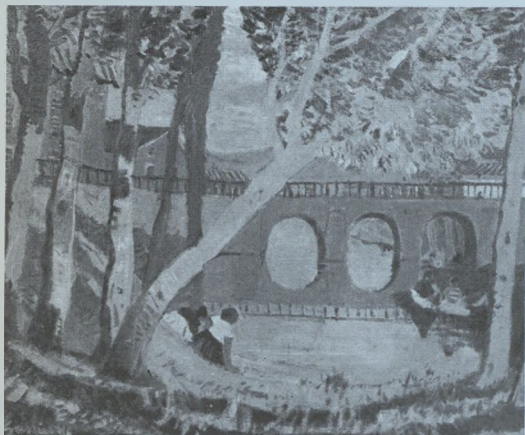
Per paraules amables ens hem de remetre als paers que Josep Pla escriví sobre el Fluvià, precisament en hores baixes d'estima al riu per part dels seus veïns garrotxins. L'escriptor empordanès, que si tenia alguna cosa especial era un agut sentit d'observació, situa el Fluvià en el context d'un ésser d'una vagància total en el camp de la indústria i l'agricultura, però el cataloga com un gran creador de bellesa. Exacte. Alguns pintors de la nostra terra ja n'eren conscients d'aquest fet. Si

repassem una mica la producció plàstica dels nostres artristes ens donarem que si bé el Fluvià no és el mdoel preferit ni el més escollit, sí que apareix en moltes obres importants. Joaquim Vayreda té una àmplia producció de teles referides al Fluvià. Això ens permet comprovar quelcom que d'altra manera seria difícil de demostrar: la naturalesa imita l'art. El fluvià ha passat d'un classicisme indiscutible a un naturalisme humanitzat a la manera de J. Vayreda, fins un postimpressionisme evident, imitant la

pintura de Gussinyé. Sense oblidar l'etapa impressionista de Francesc Vayreda o la temptació no figurativa dels anys 40, quan fins i tot va assajar un happening amb aigua inclòs. La temporada de més desorientació pictòrica l'ha coberta el Fluvià deixant constància de la seva protesta amb contaminació i pudor. Paral·lelismes entre l'estètica fluvial i la pictòrica se'n podrien fer a manta. La realitat és que el riu és un ésser viu, un amic entranyable.. Pla - per què sempre que volem parlar de la nostra geografia ens cal recordar aquest home?- diu que el Fluvià és un riu impressionista que quan passa per Olot fa bysleys, en referència al líric pintor coetani de Monet i Renoir. Aquesta apreciació la fa Pla després de conèixer l'obra de l'últim artista enamorat del Fluvià: Pere Gussinyer, un pintor que recorda vagament a l'impressionista francès. Els quadres de

Vayreda - "Riu d'Olot", "Els Tussols", "Vores de riu", "El riu", "estudi pel paisatge de riu", "Paisatge de riu", "El Noc d'en Cols"... i molts altres-, ja catalogats en museus i col·leccions particulars, ens porten un riu romàntic, frondós, luxuriós... Les teles d'en Gussinyer, més del nostre temps, es recreen en un paisatge concretat per la llum, el color..., colors inversemblants que curiosament donen més sensació de realitat que els dels que intenten clonar els colors autèntics. Entre el riu de Vayreda i el de Gussinyer, cent anys d'evolució en la manera de pintar, de veure el Fluvià i d'entendre'l. I una real i indiscutible evolució del paisatge riberenc d'acord amb el camí que marquen els artistes.

És evident que entre els dos pintors citats n'hi ha molts d'altres que han copsat la bellesa d'aquest riu. Recordem ara mateix les teles de Ramon Barnadas, especialment les que fan referència als campaments gitanos vora riu. Els gitanos d'en Ramon són la constatació que els rius són sinònims de vida. Al seu costat s'hi troba tot allò que els nòmades més aprecien: aigua, pastures, aixopluc i ombra i alguna cosa per menjar que sigui a l'abast de les xarxes i una no molt llunyana població sedentària establerta a frec de riu. Penso que tothom que ha pintat paisatge per aquestes terres, un dia o altre, s'ha sentit atret per la bellesa que va generant el Fluvià. Encarem el segle XXI amb terreny abonat per tal que el Fluvià assoleixi el seu paper important en la vida dels homes d'aquesta terra. Els artistes ens han d'explicar cap on va el riu. Aquest segur que seguirà.

Un dia vora riu

(del Pont de Ferro al pont de les Mòres)

Si sou gaire matiners, us podeu trobar amb els primers passejants, els encarregats de treure els gossos abans d'esmorzar i tot que, conscients de la seva obligació diària, s'hi enfronten amb un punt d'optimisme -i és que no tothom té la sort de poder passejar vora riu per començar el dia. Que hi siguin no vol dir que els passejants que vinguin després hagin d'anar esquivant caques de gos. I és que la majoria són d'allò més com-plidors amb la normativa, i els podeu veure com recullen el que ha deixat el seu gos i ho dipositen curosament a l'estri que hi ha instal·lat al davant de l'Amulatori. Aquests passejants, com els que porten criatures, acaben per conèixer-se, i és que la temptació de parlar del propi és massa forta, i per això es fingeix interès en el dels altres.

A l'hora d'anar a treballar, no veureu gaire ningú que no vagi a la idea. Acompanyen els nens a la guarderia o a col·legi, o van a fer gestions a Hisenda. Cap a mig matí, quan encara no fa calor, trobem els primers jubilats, generalment de dos en dos. El bas-tó a la mà, que fa un bon servei, el jersei a l'espatlla per si es gira el temps, i una gorra pel sol. La màniga trossada i sabates de rejilla per no passar calor. Fins cap a migdia se'n van veient, tots s'entretenen a veure baixar l'aigua. Si ha plogut, baixa tèrbola, els ànecs no surten, no es pot seure a les bandes del riu i el terra és massa moll. Quan fa goig és quan fa aquell primer sol que s'esquitlla en-tre els arbres fins a tocar l'aigua. Els matins dels dies de festa, al sector dels prats de la Mandra, hi veureu una altra mena de jubilats, que van amb calça curta i ulleres fosques, i juguen a la petanca. Per la indumentària diríeu que no són d'aquí.

A l'estiu, quan cada dia sembla que sigui festa, no deixen de venir-hi famílies senceres a veure els ànecs, amb bosses de supermercat plenes de molles de pa. Des del pont de Ferro o el pont de Colom, es fa de seguida una munió d'ànecs, blancs, collverds i grisos, que amb la cridòria que aixequen deixen les criatures embadocades

A primera hora de la tarda comencen a sortir les dones, que al matí no abunden. I és que no es pot anar a passeig fins que no es tingui enllestida la feina de casa. Cada vegada se'n veuen més d'aquelles de mitjana edat, que més que passejar el que fan és caminar a pas lleuger, equipades amb un bon calçat -espardenyes de taló o sabates esportives. Són les que ho fan per consell del metge, per aprimar-se. Per alguna raó misteriosa, sovint van de tres en tres, i marxen decidides sense aturar-se mai.

Però les de tota la vida van tot xino-xano, un pas rere l'altre, amb un paraigua plegable per si plou i agafades de bracet. Són d'aquesta gent que el que els agrada és veure passar altra gent. I, essent com som al mig d'Olot, encara tots se saluden, tot passant: Bones tardes..., ... ssi-ho bé..., són les salutacions més habituals. Se solen aturar als pedrissos del pont de Colom. A la tarda, sempre són plens, a banda i banda, d'homes i dones, tot i que n'hi ha més al sector dels pisos de la Caixa que no pas al dels quarters de la Guàrdia Civil. S'asseuen amb aquell aire infantil que els donen les cames penjant. Molts ja es coneixen, i d'altres aviat fan coneixença. Al pont de les Mòres, també s'hi forma un altre grup, i sota els pisos dels avis també. Diríeu, veient-los, que no ha passat el temps, que tot és com fa cinquanta, cent anys. Només que si els sentiu, ara no tan sols parlen de l'estiu tan lleig que ha fet, de la vida i miracles de veïns i parents o dels seus mals -què ho deu fer, que quan la gent es fa gran, es passi el dia explicant els seus mals?- sinó que comenten les excel·lències de l'hipermercat que acaben d'obrir, comparen preus i marques, i controlen les pugues de la jubilació.

A les tardes, el sector més visitat és el del parc Espunya, on conviuen passejants amb bicicleta, amb cotxet i a peu. El xiringuito, els bancs -els únics en tot el passeig- hi ajuden. La canalla juga, sovint prescideix dels gronxadors i els altres elements expressament dissenyats per a ells per córrer a la vora de l'aigua, per desesperació de les mares. Quan el sol decau, comencen a veure's cotxets me-nats per mares novelles o per iaies experimentades. En aquest cas, també és fàcil que s'encetin converses, sobre l'edat, el dormir o el menjar de les criatures. Sempre, però, és el mateix. No s'escolten, només parlen cadascú del seu.

Els que van amb bicicleta conformen un grup a part. N'hi ha tot el dia, que circulen pel carril bici, disciplinats, però quan se'n veuen més és els diumenges al matí, quan van o quan tornen de fer la volta a la Pinya. Famílies senceres amb bicis últim model, preadolescents amb roba de marca que vénen del tennis, noies, moltes noies, i també gent gran que la fa servir per anar a l'hort. Tots, amb aquella cara de felicitat.

Quan es fa fosc, que a l'estiu és ben bé havent sopat, podeu endevinar-hi parelles d'enamorats, o simplement d'espavilats que aprofiten la foscor per fer el que puguin. I aquests es troben amb els que van a córrer, sols o en grup, a l'hora que ja no fa calor. Impressiona sentir els esbufecs que fan, quan et vénen per darrere. Quan han passat, ja només queda algun passejant de gos rressagat, amb pressa per tornar a casa.

I l'endemà, una cosa per l'estil.

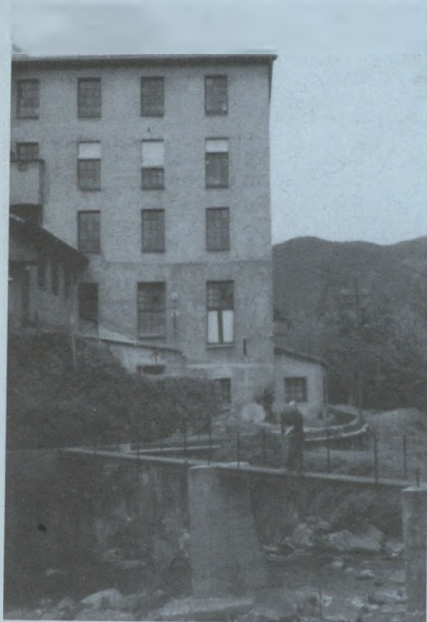

Viure a la vora del riu

*Passeig de Sant Roc i Granja Soldevila.
Hivern de 1960.*

*Paisatge d'arqueologia industrial
vora el riu. Estiu de 1996*

«Viure a la vora del riu, es viure en un escenari en permanent canvi»

Fa 44 anys que la meua vida transcorre a la vora del riu Fluvià, on quasi sempre he viscut i treballat. Quan tenia cinc anys vaig anar a viure al costat del riu, concretament a la zona de la Granja Soldevila, al Passeig de Sant Roc. Tota la meua infantesa i els meus jocs han tingut per escenari el Fluvià: anar a buscar crancs, construir embarcacions i cabanyes a les petites "illes" que sorgien quan l'aigua anava baixa... D'aquesta biografia personal n'ha quedat constància en les cicatrius, encara visibles que llueixo a les plantes dels peus, fruit d'un abocador domèstic "incontrolat" i normal en aquell temps i de l'eficàcia de la Seguretat Social franquista.

Viure a la vora del riu és viure en un escenari canviant. Canvis produïts per les inclemències meteorològiques, per les estacions temporals i per les agressions industrials, especialment quan la Granja Soldevila abocava la seva mala llet -mai més ben dit- a l'aigua. El riu canviava de color, l'aigua baixava d'un blanc lletós i espès, fet que aprofitàvem per agafar la canya de pescar i omplir la cistella, perquè moltes car-pes s'costaven al canal de desaigua per tar el producte marca "La Lechera".

Viure a la vora del riu també representa passar alguna nit sense dormir, especialment quan pujava massa el cabal i els veïns havíem de fer guàrdia tota la nit, mentre l'aigua començava a envair el Passeig de Sant Roc i els serenos vetllaven per la nostra seguretat. Per això, quan més endavant em vaig traslladar a viure en una altra zona, també vora el Fluvià, hi havia molta gent que em censurava el fet d'haver escollit aquest "perillós" indret com a residència.

Des d'aquest domicili i lloc de treball, han estat moltes les estones que m'he passat observant aquesta enorme font de vitalitat que és l'aigua. El seu soroll, el seu moviment perpetu, en un espai en permanent mutació. I quan el riu baixa ple, observar la navegació de les "embarcacions" més inaudites camí de Sant pere pescador.

Més endavant vaig decidir que necessitava un nou espai per ubicar el meu taller, independent de l'àmbit domèstic; em vaig passar molt de temps buscant el lloc idoni per a les meves necessitats i aspiracions. Només m'havia plantejat que aquest hipotètic lloc reunís tres condicions: que fos una antiga indústria, que tingués la típica xemeneia i, principalment, que estigués ubicada a la vora del riu. Finalment, el vaig trobar -la xemeneia feia poc que l'havien enderrocat- en una de les moltes indústries que havien

donat vida laboral a la comarca i que havien configurat un extraordinari paisatge industrial. Des de la finestra del meu taller, contemplo un fantàstic paisatge d'arqueologia industrial, conseqüència de l'aigat de l'any 40 i d'un nou plantejament d'organització industrial.

Des de fa uns anys, poc a poc, especialment en aquesta zona de La Canya, les velles indústries van recuperant la seva vitalitat. Ja som molts els qui pensem que treballar-hi és gairebé un privilegi,

almenys això ens diuen els urbanícoles que ens visiten. Poc a poc, la ciutat i els pobles han de deixar de viure d'esquena al riu.

Kim Domene
Pintor

Tal dia farà un any

Ara tenia set i sense saber per què, potser per la calor o pel cansament, li va venir al cap aquell... aquell anunci d'una beguda que havia vist temps enrera a la televisió, on la Pilita ballava davant d'un fons psicodèlic que sempre havia conegut amb grisos. Es va trabucar a la barana del pont de les Mores i va mirar a baix, no pensava pas tirar-s'hi i menys des d'aquella alçada, la xafogor encara no li havia fet perdre la xaveta, però feia molt de temps que allò només ho veia des del cotxe i ara s'adonava de les dimensions reals del lloc.

Quants anys feia que no s'hi passejava?

L'aigua era neta i transparentava el fons un xic més deixadot. Li va fer gràcia veure els collverds gandulejant a les vores del riu; llavors, sense ganes, va buscar dins l'aigua, amb la mirada, la bicicleta que, coberta de llot i d'algues, havia organitzat durant anys la vida i el trànsit subaquàtics d'aquella zona; no hi era o no la va saber trobar i això el sobtà. S'incorporà una mica, mirà més lluny, respirà profundament com si fos a bosc i es va dir sense massa convenciment: som a Europa, millor ànecs que bicicletes!

No hi veié cap peix, però aquesta manca no el distreí de la seva idea: amb un metre més d'aigua i ben dragadet, per bé que no hi poguéssim fer windsurf, venir-hi a nedar en aquesta hora espessa d'havent dinat al mes d'agost i fer la migdiada xop sota aquests plàtans...

Amb el xivarri llunyà dels nens al parc, la remor de les fulles i els trucs de les botxes dels jubilats, la ronda li evocà més un camí de sirga que un passeig marítim; la imatge el reconfortà; en el fons era un cursi i ho sabia, i això el neguitejava.

Ja s'hi veia! Va notar la carícia tan desitjada del lli sobre la pell i la flaira de l'oreig i, fins aquells sorolls estranys al principi quasi imperceptibles, se li van apropar com un ritme tropical: era un xiringuito!

Ell va demanar una Mirinda.

.- Una què?

La noia del quiosc només tenia dinou anys i anava descalça, duia un top i una faldilleta negres, tan sols el breu tatuatge d'una flor damunt l'espatlla delatava la seva innocència...

Narcís Codoner

ÉS EL RIU FLUVIÀ

Quan el riu Fluvià travessa la ciutat li fa una mueca corva, semicircular. I aquest Olot fluviàtil no sap desxifrar ben bé el significat d'aquest gest. Si bé es podria interpretar com una rialla ampla i juganera, còmplice fins i tot, també s'hi podria veure un mal de ventre dolorós i pudent. De la finestra estant veig baixar el Fluvià, i algunes (poques) vegades el seu so és un cant harmoniós d'aigua i de vida: polles d'aigua i ànecs, carpes i gavines, pescadors i passejants, tot com un somris acollidor i gentil. La majoria de cops, però, ressona a eructe pudent, a gleves de sang i greix, a excrements de gos i rata, com un rictus mortuori i acusador.

UN RIU QUE RIU ?

Joan Casulà

El primer record que tinc d'en Joan Casulà, és una vivència infantil. En Joan, a un grup de mainada, estiujants, ens fascinava fent jocs de mans i recitant versos. Era, en molts sentits, un home fascinant, capaç d'enlluernar amb el seu enciclopedisme comarcal o amb les troballes, - gairebé sempre papers vells- que, com un tresor, descobria cada vegada que alçava un plec de paperassa al seu inesgotable i inenarrable arxiu, una descoberta que sempre duia a sobre, com si les canviés cada dia, per a admiració de propis i forasters.

D'ell mateix, li vaig sentir a dir un dia una definició que m'entusiasmà, segurament perquè era una màxima que molta gent desitjaríem fer nostra. Deia en Joan: Jo sóc un home d'amics i de llibres. En Casulà era sens dubte un home d'una bonhomia proverbial, capaç de dir la seva, de protestar quan convenia, fins i tot de provocar el galliner, (sabia ser un sorneguer entranyable, divertit i punxós), sense perdre mai la compostura, el somriure i el xiulet als llavis i gaudint d'una ben merescuda fama de conèixer a tot-hom i ser amic de tots. Deia, i era cert, que no sabia dir que no. Sabia de tot i, sobretot, sabia de què parlava. Una virtut humana no massa freqüent. Una mena d'enciclopèdia olotina a l'abast de qualsevol amic. Era tot un caràcter, forjat, penso jo, en les tertúlies amenes i facecioses, i en una inqüestionable tasca d'animador de la vida olotina, i en especial de la vida teatral olotina. He escrit inqüestionable perquè aquest aspecte, el d'en Casulà com a home de teatre, i especialment l'infantil, no sempre li ha estat ben reconegut, i d'això, em consta, se'n dolia.

No caldria que parlés (és sobradament conegut i aquests dies prou esmentat a totes les necrològiques) del seus mèrits com a home de llibres. Les dues col.leccions: Biblioteca olotina i Papers de l'Arxiu Casulà, parlen per si soles. Per contra, en Joan Casulà va escriure poc. O si ens expli-

quem millor, en Casulà no ha deixat cap gran obra escrita. Aquí i allà trobarem notes i referències històriques, petits textos, signats: Arxiu Casulà. I encara que sigui molt evident el seu caire popular, els versos d'en Casulà, dècimes, auques i tota mena d'obres de cor o d'encàrrec, formen un conjunt que trobem puntejant, amb gràcia versificada, multitud de manifestacions de la vida olotina d'aquestes últimes dècades. Crec que ara és el moment de recopilar aquesta ingent obra menor, dispersa, però sumament interessant, que va anar deixant en Casulà al llarg de la seva vida.

Finalment una consideració. En Joan Casulà ha deixat el seu admirable arxiu a la ciutat. Moltes de les peces documentals són de gran valor per a la història local. L'Arxiu Històric és el destinatari adient. Però hi ha també una magnífica col.lecció de llibres de teatre català. Pel que jo sé és una de les col.leccions temàtiques més importants del país. A Olot, ara que hem construït una macro-biblioteca que ens omple a tots de satisfacció, ha arribat l'hora de preveure noves i més senzilles biblioteques especialitzades, on vagin a parar els fons bibliogràfics pertinents, deixes de particulars generalment, que no es poden desfer, ni barrejar amb altres conjunts, si no volem perdre de vista el què i com llegien els nostres avantpassats, i en general unes estimables col.leccions a l'abast dels interessats, especialistes o no. Com es fa en altres llocs d'Europa.

Ara que se'ns ha mort en Joan Casulà, voldria confessar-humilment i salvant les distàncies- la petita satisfacció que em produeix quan, de vegades, els amics venen a casa i capten el meu desori acumulatiu i arxivador i m'espeten: Aviat semblaràs en Casulà... ! Tant de bo, penso per dins. Com ho faig ara, tot recordant-lo.

 Jordi Pujiula

Qüestió de noms

e passejat els meus ulls per diversos llibres d'història d'autors diferents i estic d'acord amb els valencians que opinen que ells no parlen català. He passejat la meua oïda per Catalunya, València i Ses Illes i estic d'acord amb els qui opinen que de Salses a Guardamar i de Fraga a Maó es parla una mateixa llengua.

El nostre idioma pot rebre tants adjectius locals com es vulgui, però penso que mereix (necessita) disposar d'un nom general, comú i vàlid per a tots els seus parlants. El terme català no satisfà aquests requisits, segons el parer

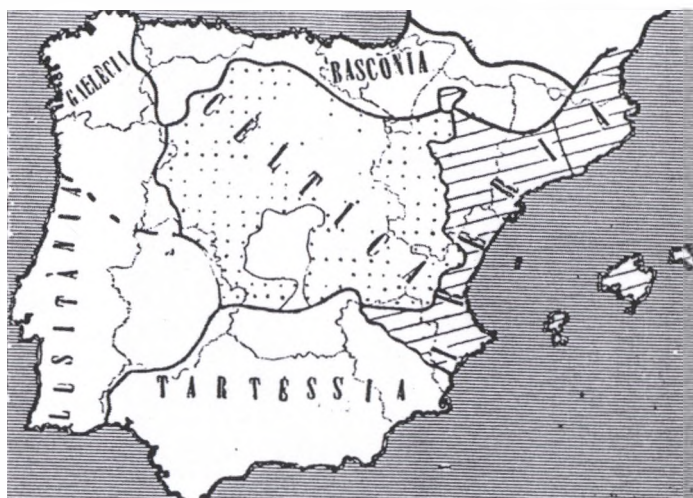
d'una gran part de la opinió pública del País Valencià i de les Balears. No podem oblidar que el rei Jaume I, quan alliberà València i les Balears, no va imposar substancialment ni qualificatius catalans als seus nous dominis. Agradi o no, Catalunya és només una part d'una comunitat lingüística que té un abast territorial més gran. I la denominació de català, per noble que sigui aquest terme -i sens dubte que ho és- només pot ser aplicada en veritat a la nostra llengua en tant que parlada dins els límits de Catalunya. Per la meua part, no he trobat en els llibres d'història cap prova irrefutable

que a València abans d'En Jaume I només es parlés en aràbic i no gens en romanç (valencià antic). L'última paraula científica sobre la qüestió de l'origen i evolució del nostre idioma no crec pas que ja s'hagi dit. I de les mateixes dades objectives que utilitzen actualment els historiadors se'n poden treure conclusions no necessàriament coincidents amb les dels defensors de l'exclusiva catalanitat nominal i original de la llengua que compartim gent catalana i no catalana. Fóra interessant poder escoltar una gravació de les veus d'un carrer animat de València abans que hi arribessin les hosts del nord; tal volta ens emportaríem una bonica sorpresa. En qualsevol cas, i amb independència de si el valencià -i el balear- fou importat o no, sóc del parer que les objeccions al terme català per a la nostra llengua fora de Catalunya responen en el fons no tant a una manca de comprensió o d'acceptació de la seva unitat com al natural rebuig davant d'una denominació que allí és considerada impròpia i estranya. ¿O és que tal vegada a Catalunya podria esdevenir popular l'expressió llengua valenciana -o llengua balear- aplicada al parlar del Principat?. ¿O la de Països Valencians -o Balears- per fer refe-

rència a tota l'àrea lingüística?. És una veritat objectiva -científica i acadèmica- que a Catalunya, València i Ses Illes es parla una mateixa llengua; però d'aquí se sol concloure, no gens objectivament, que a València i a les Balears també es parla català. I això la ciència no ho diu pas -no pot dir-ho- perquè la denominació d'un idioma té com a fonament patrons culturals, costumaris o volitius, però no pas científics, en la veritable significació del terme.

Els grecs clàssics van donar originalment el nom d'Ibèria a una Etnos històrica i a una àrea de la península que s'estenia dels voltants de Car-tagena fins al sud del

Llenguadoc. Fou més endavant que amb aquella denominació es passà a significar tot el conjunt peninsular; sense excessiva justificació, car avui la ciència confirma que els ibers només habitaven pròpiament una zona de la conca mediterrània, la qual coincideix en bona part amb els actuals territoris de Catalunya i València. Opino que és més escaient la denominació de península hispànica, car Hispània sí que fou sempre tota la península.

Esquema molt simplificat de les grans regions que els primers geògrafs distingiren a la Península hispànica (segons es dedueix de Bosch-Gimpera, *La formación de los pueblos de España*)

Per altra banda, segons el parer d'especialistes en el tema, és probable que el terme català provingui d'una metà-

tesi de laketà, nom singular d'un poble ibèric que ocupava el centre de l'actual Catalunya abans de la romanització (així com els contestans i edetans estaven establerts en àrees de l'actual País Valencià, els ileravons a la zona de l'Ebre, els ilergetes a la banda de Lleida, els indiketes a l'Empordà, els olossitans suposadament a la regió d'Olot, etc.).

Per tant, si a més d'una mateixa llengua, compartim -gairebé exclusivament- la mateixa ibericitat històrica; i si la denominació actual del nostre idioma al Principat té probablement el seu origen remot en un terme ibèric local, opino que seria molt favorable, per l'enfortiment de la consciència d'unitat de llengua, l'ús d'una expressió més universal, com ara llengua ibèrica, quan hom volgués significar tot el conjunt idiomàtic. Valencià, català, mallorquí, etc. passarien, d'aquesta manera, a ser expressions locals per a designar la llengua ibèrica (i no pas «íbera», és clar) comuna.

Val a dir que qualsevol oposició a l'ús d'aquesta denominació tot al·legant apropiació indeguda de nom resultaria

ridícula, perquè gairebé tothom dona per bo -sense cap rubor intel·lectual- que llengua castellana és sinònim de llengua espanyola, passant per alt el fet innegable que les altres llengües d'Espanya també són, amb el mateix dret, llengües espanyoles (i en canvi no totes, si és que n'hi cap més, poden atribuir-se la mateixa ibericitat històrica).

Una qüestió de noms, encara que es digui el contrari, és una qüestió important. Si la paraula és justa, no hi ha discrepàncies. Quan les coses són anomenades en justícia, el món s'harmonitza. Hi ha una altra denominació

La Península hispànica en vigílies de la fundació d'Empúries (mitjans del segle VI a.C.), segons el periple inserit fragmentàriament per Avià dins el seu poema Ora Marítima; mapa traçat per Schulten i Bosch-Gimpera.

del nostre idioma -utilitzada en el passat tant a Catalunya com a València- que considero també justa: Llemosí; però donant-li, a la llum de l'opinió exposada, una nova interpretació: Llengua Mediterrànio-Occidental en Sòl Ibèric.

Sé que caldran encara molts anys per superar les barres d'apreciació subjectiva i les divergències que entorpeixen el consens onomàstic que la nostra llengua necessita per la seva unitat. Però algun dia la nostra comunitat idiomàtica despertarà -amb el nom d'Ibèria, Llemosia o un altre més adient- en la consciència de l'arrelada vitalitat, perenne bellesa, unitat i autenticitat del seu ésser lingüístic en tot el seu domini, per damunt i més enllà d'anacròniques argumentacions colonials i de visceralitats políticopartidistes de qualsevol signe.

Xavier Teixidor

CATALUNYA VISTA AMB MENTALITAT CASTELLANA

El passat 9 d'agost tingué lloc a la sala d'actes de l'ajuntament de Sant Feliu de Pallerols la primera presentació oficial del llibre que porta per títol «**Cataluña en la literatura castellana**». Aquesta obra, editada per la Generalitat de Catalunya, inclou un estudi introductor i una antologia de textos literaris d'autors en llengua castellana des de l'Edat Mitjana fins al segle XX, i és completada amb una relació de comentaris fets per diferents autors castellans sobre els perfils humans de catalans il·lustres. És un treball exhaustiu, ben estructurat i amè, realitzat amb el desig «...que contribueixi a fer disminuir aquest desconeixement ancestral entre les dues cultures més riques de l'Estat espanyol i a promoure el diàleg permanent, obert i respectuós entre elles...», segons afirmen en el capítol de presentació del llibre els seus autors, els professors **Carles Bastons i Joan Estruch**.

Entre l'atent públic que, conscient de la importància d'aquest treball d'investigació, escoltà amb interès els diversos parlaments de l'acte, cal destacar la presència de l'il·lustre filòleg Antoni M. Badia i Margarit, del delegat de la conselleria d'Ensenyament a la demarcació de Girona, Àngel Guirado i la del conseller comarcal i regidor de cultura de Sant Feliu de Pallerols Miquel Casademont.

L'alcalde de Sant Feliu, senyor Arnau, en la seva introducció a l'acte es congratulà pel doble honor que comportava per al municipi el fet que hi tingués lloc la primera presentació oficial de l'obra i que un dels seus autors, el catedràtic Carles Bastons, tingués les seves arrels familiars en aquest poble garrotxí.

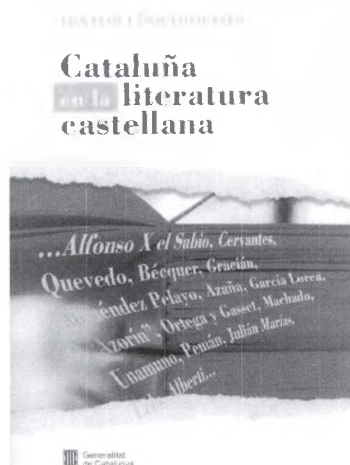
En el seu parlament, Carles Bastons va exposar la metodologia d'elaboració de l'estudi, així com dels diversos blocs i parts en que se subdivideix, i féu una ampla descripció dels diferents aspectes que el conformen i integren. En conjunt, els textos literaris seleccionats aporten una gran diversitat de perspectiva dels escriptors castellans de tots els temps pel que fa a la seva visió de Catalunya. Les postures reflectides en els diferents textos van des de la més franca admiració fins a l'animadversió més palesa. Val a dir, tanmateix, que hi predominen les perspectives més favorables i positives.

El torn de paraula passà tot seguit al catedràtic de Literatura Espanyola de la Universitat Autònoma de Barcelona Alberto Blecu, el qual, amb breus pinzellades, feu una incursió a diversos autors i textos de la literatura castellana que fan referència a Catalunya, tot centrant-se sobre tot en l'Edat d'Or d'aquesta literatura. S'estengué especialment en l'obra de Cervantes, la qual reflecteix l'alt grau de simpatia que aquest escriptor universal tingué envers Catalunya.

El darrer parlament fou a càrrec de Josep M. Puigjaner, subdirector general de Coordinació Editorial de la Generalitat de Catalunya. Aquest, tot i fer esment a les dificultats pressupostàries que s'havien hagut de vèncer, es felicità per la definitiva publicació de l'obra i per la importància del seu contingut. En aquest sentit, féu un repàs a una sèrie de fragments significatius del llibre. Cal

dir que aquest, tot i que fou redactat originalment en català, ha estat traduït i publicat en castellà amb la finalitat que el lector espanyol en general pugui tenir accés a una informació cultural que ben segur ha de contribuir a desfer malentesos respecte de Catalunya que són només fruit del desconeixement.

«**Cataluña en la literatura castellana**» és el volum número 16 de la col·lecció **Textos i documents**, editada per la **Generalitat de Catalunya**.

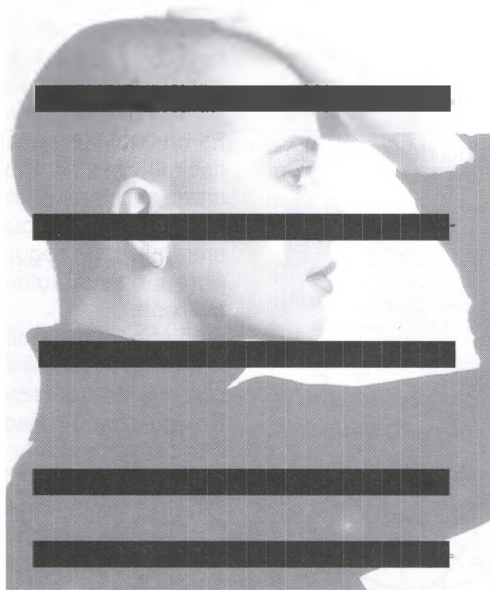
X.T.B.

Progressistes, postmoderns o retroprogressistes?

Una de les coses més agradables de les reunions del Consell de Redacció del «440» són les tertúlies que d'una manera espontània i amb certa regularitat es generen en el seu si, al voltant d'una copa de conyac, o, segons els casos, d'un tallat o d'una copa de ratafia, però enmig sempre d'una important fumèrria. La gent ha anat variant - més de 15 persones han passat per la Redacció -, les il·lusions oscil·lant i els maldecaps augmentant. L'única cosa que roman inalterable és el fum i les ganes de conversar, de polemitzar, d'aprendre de l'altre, i, si res més no, de verbalitzar públicament el propi discurs.

L'inici de la revista va coincidir en el temps amb les eleccions municipals del maig del 95. Probablement per aquest motiu, els primers «debats» tingueren un marcat caràcter polític. Alguns d'ells, fins i tot, varen ser plasmats en editorials; d'altres, els que mes, mai. Polemitzàrem sobre la tolerància, la crisi dels partits polítics, la racionalitat o no del vot, el perquè als partits d'esquerra els costa tant de presentar-se junts a unes eleccions o el paper que hauria de jugar i no juga la societat civil, per posar només algun exemple. La constitució del nou consistori sortit de les eleccions i la política municipal també foren motius d'acalorades discussions. Cap a on va Olot?. Cap a on ens porten?. Cap a on hauria d'anar?. Quin tipus d'oposició s'ha de fer?. Després va venir una temporada marcada per la guerra de Bòsnia i les doloroses contradiccions per als «progressistes» de catecisme, o sigui, antimilitaristes, antiamericans i antiotanistes, per reclamar una solució armada al conflicte, o sigui, una solució militar- americano - aliancista.

A mesura que ens anàvem coneixent millor i guanyàvem en confiança i aprofitant - és un dir - la data del 8 de març de 1996 -dia internacional de la dona treballadora- vàrem encetar tot

un seguit de xerrades, per descomptat sense cap èxit, d'aproximació a la mare de tots els conflictes: les relacions home-dona, que varen ser motiu d'unes pàgines centrals - veure «Una perspectiva de gènere», "440" núm. 11- i en les quals hi havia un dodecàleg d'interrogants sense resposta, alguns dels quals, per no dir tots, encara estan per respondre. Algunes d'aquestes dotze joies em ve de gust de repetir: Quan un nen es desperta a mitjanit, a qui crida, al pare o a la mare?. Quin problema ocult tenen els homes amb la planxa que els impedeix de fer-la servir? Què ho fa que les noies d'Olot després de casades perdin aquella frescor que tenien? Quin és l'ideal de les noies d'avui, els homes mascles tipus «rambo» o els homes tendres tipus «danone»? Hi ha realment converses d'homes i converses de dones? I doncs, de què parlen les parelles?.

La convicció generalitzada que l'única possibilitat que té de sobreviure una revista local és plantejar quasi exclusivament temes locals, va fer que les següents discussions giresin, gairebé sempre, sobre política municipal, la qual cosa va propiciar un seguit de desencontres que varen fer que encetéssim la nova etapa de la revista -a partir del num. 13 - sense editorial i la substituïssim per un «receptari de frases poca-soltes» que,

per sort per a tothom, lectors i redacció, només va durar aquest número.

Per aquestes dades, va entrar a la redacció en Joan Serra i amb ell vaig guanyar un aliat per lluitar dialècticament contra els màrtirs de la revolució, els de l'altre pensament únic, el que està imprès en tinta vermella en la «bíblia» dels 70, quan encara tot era possible. De tant en tant, algun contertulià, sens dubte en hores baixes, s'autoflagelava: «Als 20 anys estàvem en contra de la parella, del matrimoni, de la família, de la religió, d'entrar a l'OTAN, del capitalisme, de les multinacionals, dels americans... i estàvem a favor de l'amor lliure, dels comunistes, dels russos, d'en Fidel, i fins l'atemptat d'Hipercor encara diferenciàvem si entre les víctimes d'ETA hi havia civils o guàrdia civils. El paradigma de l'Estat perfecte, on tothom era feliç, era Albània, oh déu meu, Albània!. Jo he estat a Rússia, a Albània, a Cuba i a Berlín Oriental i us puc assegurar que el que he vist fa por, encongeix l'ànima. És evident que quelcom se'ns va escapar!». Malgrat tot, òbviament, hi ha molts punts de convergència, si res més no, el d'haver fet un viatge comú. De tota aquesta voràgine, degudament reciclada pels anys, l'experiència i els aconeteixements, un buit, a alguns, ens rossega per dins: ens hem quedat sense ritus, sense llegat per traspasar a les generacions futures. Xavier Rusalleda, en un article aparegut al «440» num. 19 amb el títol d'«Una falsa ritualitat. Per una litúrgia civil» expressava el sentir de molts - bé, de fet, només d'uns quants, ja que en aquests moments en les reunions de la redacció no hi ha mai més de cinc persones -quan escrivia: «Avui, sota l'allau del consum desfermat i insostenible, ens hem anat quedant orfes de tot. Descreguts, sàtrapes recalitrants, hem bandejat l'esperit perquè no es cotitza. Malgrat Voltaire i altres il·luminats, malgrat Darwin, Marx i Engels, i tots els exegetes del materialisme, la religió continuarà sent l'espai dels grans signes d'interrogació que d'una ma-

nera intermitent planen per les nostres vides.»

Va ser en Joan Serra qui va parlar per primera vegada, en aquestes tertúlies, del canvi de paradigma, de Bart Kosko i el seu llibre «Pensament borrós» que comença amb la següent afirmació: «Un dia vaig saber que la ciència no és veritat». A partir d'aquesta provocació, Kosko ens introduïx en el pensament borrós, o lògica difusa, que sosté que la forma de raonar en termes absoluts de cert o fals, d'origen aristotèlic, no serveix ja pel nostre temps; que necessitem aplicar una lògica difusa capaç de captar els matisos del món real, on res és absolutament blanc o negre. Així funciona el cervell en la vida quotidiana, però no la ciència occidental, a diferència de la d'Orient, inspirada en el budisme. Grans centres d'investigació japonesos i coreans inverteixen milions de dolars en aprofundir en aquesta lògica difusa, que els ha permès desenvolupar tecnologies borroses per a màquines que s'ajusten en precisió als canvis de l'entorn: transmissions de cotxe que seleccionen per si mateixes les marxes, rentadores que s'adapten soles a la brutícia i al tipus de teixit, ordinadors que llegeixen l'escriptura a mà...Kosko, a més, sosté que el pensament borrós modificarà en el futur les nostres concepcions de la vida i la mort, la nostra ètica personal, els nostres sistemes legals i fins i tot «La idea que tenim de a què podria semblar-se Déu, si en trobéssim Un». Joan Serra també va dir que, dins d'aquest canvi de paradigma, qui jugava un paper destacat era Salvador Pániker.

L'altre dia vaig llegir, a «El País» de 27 de juny de 1997, un article de Salvador Pániker titolat «Teoría de la retroevolución» que, de fet, ha estat la verdadera causa que m'ha fet escriure aquest article. Pániker, en aquest article impossible de resumir i que recomano que es llegeixi sencer, diu, entre altres coses: «Ideologías en declive, nacionalismos en auge, fundamentalismo religioso, repliegue neonaturalista frente a los avances de la biotecnología. Uno contempla estos y otros fenómenos afines desde la perspectiva de un modelo más amplio y general. Veamos. He sostenido repetidamente que no se puede

comprender mucho de lo que ocurre en el mundo si no se sustituye el concepto lineal y simplista de progreso por el concepto más caótico y complejo de retroprogreso. He expresado la idea de que toda la historia de la ciencia, e incluso de la cultura, se define por un movimiento de parcelación y alejamiento del origen que, paradójicamente, retroalimenta un impulso de recuperar el origen perdido... En la era retroprogresiva todo tiende a ser híbrido, a la vez innovador y tradicional, superado el espejismo historicista que es el espejismo del tiempo lineal. Ya dentro de este contexto, lo retroprogresivo es el verdadero meollo de la llamada posmodernidad. Porque no se trata de que hayan entrado en crisis los conceptos de razón y de progreso: se trata de que se han complejificado. La modernidad ciertamente agoniza. Pero ante esta crisis no van a servir las respuestas parciales: ni el neofundamentalismo (religioso, nacionalista, étnico), ni el posmodernismo que predica el fin de la historia. Aproximarse al origen abriéndose a la incertidumbre del futuro es la clave retroprogresiva que la época reclama. Retroprogresión, posmodernidad: balbuceos de una edad finalmente pluralista, sin discursos totalitarios, sin síntesis supremas, donde la recuperación de las formas del pasado se concilia con la irrupción de las nuevas tecnologías, con el pacto fértil entre complejidad y origen... Un ser humano retroprogresivo se define por sentirse a la vez secularizado y resacralizado, o séase, por estar abierto simultáneamente a la aventura de la razón y al misterio del origen... El animal retroprogresivo sabe que puede construir un ego fuerte y racio-

nal, y, al mismo tiempo, restaurar la conciencia mística atrofiada. (lo que el hinduismo llama *advaita*). Sabe, además, que ya no valen los sustitutos. La política, por ejemplo, que ha sido la gran religión de la modernidad, ha entrado en una saludable crisis con el derrumbe de las ideologías marxistas. Hoy ya nadie confía religiosamente en la política como vehículo de salvación. Reducida a proporciones más modestas, la política deja el campo abierto para profundizar en lo estrictamente *religioso*, que es el lugar del arte y del asombro.

En resolución, el genuino progreso es retroprogreso, dialéctica ascendente/descendente, movimiento en espiral hacia la complejidad y hacia el origen, hacia lo individual y lo colectivo, hacia el espíritu y hacia la materia. Sobre este esquema, y en un momento en que la biotecnología plantea desafíos estrictamente inéditos, sería muy oportuno constituir una nueva teoría de la retroevolución».

I Salvador Pániker viu a Tabertet, Osona, o sigui en una comarca veïna, i cada segon dissabte de mes, a partir de l'octubre, continuarà amb les seves conferències-col.loquis en aquesta mena de granja que té al costat de casa seva. No sé si la revista seguirà o no, esperem que sí, -aprofito per recordar que la redacció és oberta a tothom -; el que sí que em temo que amenaça de continuar són les tertúlies... tot i que potser hauríem de fer cas a la màxima ruscadelliana -»440" num. 19 - que, intencionadament, encara que no malintencionadament, trec fora de context: «Caminant pel pantà, quan la boira és espessa, potser no cal ni avançar ni recular, sinó esperar serenament que l'ombra s'esvaeixi».

Albert Rubirola

«Aaaaaah...sí...está bueno!»

A

quest cop no viatjàvem com turistes adults mirant a través de l'objectiu de la càmera esperant captar el millor instant per al record, ni pujàvem i baixàvem col·leccionant vistes espectaculars, ni estàvem pendents d'horaris per anar d'ací d'allà, ni comparàvem preus, llits i menjars, ni ens deixàvem aconsellar per cap fulletó de sortides especials. Aquest cop hem viatjat a Guatemala i ho hem fet amb ulls de nen. De nen curiós a qui crida l'atenció qualsevol olor, color i sabor que percep. L'hem vist amb la ingenuïtat d'escoltar i creure tot allò que ens han dit. L'hem vist de la mà de qui la treballa i de la mà de qui l'explota. Aquest cop hem vist i sentit un país a flor de pell.

Hem sentit la por d'un poble massacrada i arrasada, però també la valentia que manifesta qui ja no té res més a perdre. Hem vist la ignorància i la prepotència de qui es creu superior però també hem vist la saviesa i la humilitat del que viu en harmonia amb el seu entorn. Hem sentit els plors de nens malalts, però també hem sentit les rialles dels infants jugant amb les onades.

I com nens, xisclem amb la sortida del mar de la parlama i com nens plorem quan l'hem vist esventrellada per la incultura i l'avarícia. I com nens ens perdem en el caos de sigles, noms de comitès, miscel·lànies de cultures i races. I com nens, fent rotllana, escoltem bocabadats la història del país en boca del «guerrillero» i amb ell ens perdem a la selva, ens refugiem a la frontera i revivim les històries de dolor d'un poble, fuetejat mil vegades per la intolerància i la injustícia d'aquells que decideixen el futur en base al color de la pell.

I amb el cor encongint, de nit, repartim medicines pels carrers de la capital, entre els qui no saben si l'endemà podran menjar. I amb la pell de gallina escoltem els nens del carrer, els borratxos i drogats, que sorgeixen de sota els cartrons, amb la mirada sorpresa del qui fa molt de temps a qui ningú no li pregunta, com està.

I amb somriures escoltem les històries d'en Meme, de Doña Alba i Don Randolpho. I amb resignació ens rasquem les picades dels «zancudos». I amb esglai viatgem amb les «camionetas». I amb desesperació i impotència assistim cada matí a l'escola

amb la sensació d'haver viatjat cinquanta anys enrera en el temps. I amb il·lusió, sota el llum de gas iniciem l'arxiu de la primera biblioteca. I amb esperança obrim el Centre de Salut i traiem la pols al «fonendo».

Amb el lema «Dios primero», veiem conformisme, resignació i passivitat. I en alguns sectors d'ONGS constatem irresponsabilitat, incoherència, desorganització i vagància.

De mica en mica, ens anem desprenent del nostre equipatge. Els llibres, els jocs i els projectes van trobant un espai on ubicar-se. Les maletes es buiden, però els cors es van omplint, amb una càrrega de sensacions i pensaments que ens emportem de Guatemala sense que el control de l'aeroport pugui fer res per impedir-ho. No hem fet or a les Amèriques,

però sí que hem tornat una mica més rics del que érem quan vam marxar.

El retorn a la vida quotidiana ha estat dur. Només fa uns instants que som aquí i ja ens enyorem. I és que com qualsevol infant ens hem acostumat fàcilment a allò del que hem gaudit aquests dies: a la plàtica sense presses, al contacte amb persones entranables, al soroll incansable del mar i a la participació activa en el desenvolupament de la vida d'una comunitat.

Sabem però que després de la fase perceptiva arriba la reflexiva. Cal posar amb ordre aquest munt de sensacions, cal buscar material per vestir els projectes teòrics. Cal buscar respostes als interrogants. Cal, també, fer una anàlisi objectiva d'allò que hem vist i sentit. Arriba l'hora de compartir la càrrega emocional entre qui ens coneix molt i qui no ens coneix tant. Arriba l'hora de posar mots als sentiments i això realment és molt difícil.

Som conscients d'haver obert un camí, una via a l'altra banda de mar. Hem deixat allà algun material i una miqueta de nosaltres mateixos i ens hem endut un pot amb aigua del Pacífic, sorra i petxines, souvenirs que no paguen taxa a la duana i són remeis per a l'enyorança.

Anna Font

La nit americana

Sobre noms i títols

Un extraño en mi vida és una pel·lícula de Richard Quine del 1960 que m'agrada moltíssim i la considero una de les obres mestres del cinema. La vaig descobrir fa temps, a la televisió, i una mica per casualitat, atret per una informació que vaig llegir a la crítica del diari. No va ser l'anomenada del director, ni els actors (Kirk Douglas i Kim Novak), ni l'argument. Va ser el títol: **Un extraño en mi vida**. El vaig trobar preciós, magnífic, suggerent i poètic. Després, la pel·lícula em va entusiasmar, però va ser curiós acostar-se a ella pel seu títol. Si no estiguéssim informats de directors, actors, estils, arguments, seria una altra manera de triar. Potser massa arriscada, però quan la intuïció davant d'un bon nom t'empeny i dona un bon resultat, la satisfacció d'una aposta guanyada amb pocs arguments és molt gran. A vegades, penso que he triat força basant-me en això. Aquest estiu passat, per exemple, va ser millor llegir **Les vacances de Maigret** de Simenon que no pas **Maigret i el vagabund** també de Simenon. El primer títol és més evocatiu, més màgic, transmet, em sembla, més incognites i per això més possibilitats.

Batejar una pel·lícula, un llibre, un disc no és gens fàcil. És un art, un compendi de sensibilitat, economia, funcionalitat, si és que es vol fer bé, naturalment. És cert, però, que darrera un bon títol no hi ha d'haver necessàriament un bon producte. **El paciente inglés**, pel·lícula d'èxit la temporada passada, és un encapçalament excel·lent, fins i tot una mica estrany, però la història no es correspon gens a la categoria del nom. I al revés també trobem exemples. Pel·lícules molt interessants, de les quals la majoria de gent en té poca informació, que a més vénen precedides per un títol horrible, passen per les sales cinematogràfiques amb l'etiqueta gairebé de subproductes, com si algú volgués fer-los la punyeta amb un malnom. La temporada anterior això va passar, per exemple, amb **Multiplicity** de Harold Ramis, una bona pel·lícula que en espanyol van batejar com **Mis dobles, mi mujer y yo**. També fa una parell de setmanes, a la televisió, vam poder veure **Historia de Los Angeles**, una curiosa comèdia de Steve Martin del 1991, una pel·lícula refusada al seu moment per una part del públic, que no la va anar a veure davant de les promeses que ofería el brillant títol espanyol de **Tres mujeres para un caradura**.

Els títols, però, a vegades, no enganyen. Què hi ha darrera d'aquests noms il·lustres: **Las colocadas, Las Ibéricas F. C., Las gemelas, Tres gorriones y pico, La hoz y el Martínez, Solo ante el streaking?** I darrera de: **La noche del cazador, Carta de una desconocida, Rebelde sin causa, Paseo por el amor y la muerte, Escrito sobre el viento, Dos semanas en otra ciudad?** Les diferències són òbvies i encara podríem dir que les millors pel·lícules, en general, també tenen els millors noms. Caldria fer una estadística.

Per últim. No és veritat que gairebé tots els títols que porten la paraula "hombre" són excel·lents i a més corresponen a pel·lícules fantàstiques: **El hombre que sabia demasiado, El hombre que pudo reinar, El hombre que mató a Liberty Valance, El hombre de Mackintosh, El hombre del brazo de oro, El hombre tranquilo, El hombre atrapado, El hombre de Alcatraz, El hombre de Chinatown, El hombre invisible, El tercer hombre, El hombre de Laramie, El hombre del Oeste, El hombre del Sur, El hombre elefante, ...**

Foto Nickel Odeon: «Strangers when we meet»

Miquel Barti

LA LLISTA DE ...

ANTONI MAYANS (arxiver)

- **SOLO LOS ANGELES TIENEN ALAS** de Howard Hawks (1939)
- **HISTORIAS DE FILADELFIA** de George Cukor (1940)
- **EL BAZAR DE LAS SORPRESAS** d'Ernst Lubitsch (1940)
- **RETORNO AL PASADO** de Jacques Tourneur (1947)
- **CARTA DE UNA DESCONOCIDA** de Max Ophuls (1948)
- **JOHNY GUITAR** de Nicholas Ray (1951)
- **EL HOMBRE TRANQUILO** de John Ford (1952)
- **CUENTOS DE TOKIO** de Yasujiro Ozu (1953)
- **LA NOCHE DEL CAZADOR** de Charles Laughton (1955)
- **TUYUYO** de Leo McCarey (1957)

SHORT CUTS

* El Cine-club ja té enllestida la seva programació per aquest primer trimestre: **Cosas que nunca te dije** d'Isabel Coixet (3 d'octubre), **Capitán Conan** de Bertrand Tavernier (10 d'octubre), **Naked** de Mike Leigh (24 d'octubre), **Un verano en la Goulette** de Férid Boughedir (14 de novembre), **Rompiendo las olas** de Lars von Trier (28 de novembre) i **La promesa** de Luc i Jean-Pierre Dardenne (12 de desembre). De mica en mica el bon cinema torna a Olot.

* Aquest mes d'agost la Biblioteca ha augmentat espectacularment el nombre de pel·lícules de la seva videoteca amb la incorporació d'uns noranta títols nous, formats bàsicament per pel·lícules americanes dels anys 30 i 40 (**El forastero** de William Wyler, **Fort Apache** de John Ford, **Vivamos de nuevo** de Rouben Mamoulian, **La jungla en armas** de Henry Hathaway, **Noche nupcial** de King Vidor, ...) i clàssics del cinema mut (**El abanico de lady Windermere** d'Ernst Lubitsch, **Nana** de Jean Renoir, **Lirios rotos** de D. W. Griffith, **Esposas frívolas** d'Erich von Stroheim, **Bajo la máscara del placer** de G. W. Pabst, ...).

* El programa de José-Luís Garci "¡Qué grande es el cine!" torna aquest mes de setembre a la televisió després d'haver desaparegut de forma incomprensible l'any passat. Amb aquest retorn recuperarem un dels millors programes de cinema que s'han fet mai a la televisió.

* La Filmoteca començarà el nou curs el dimarts 21 d'octubre amb un cicle dedicat a la música sota el títol de "Música, maestro!". Les pel·lícules que podrem veure aquesta tardor són: **Amadeus** de Milos Forman, **The Doors** d'Oliver Stone, **The Five Pennies** de Melville Shavelson, **El mago** de Sidney Lumet, **Això és Spinal Top** de Rob Reiner, **Los chicos estan bien** de Jeff Stein, **El submarino amarillo** de George Dunning, **Cabaret** de Bob Fosse i **Jubilee** de Derek Jarman.

VEUS DISTANTS

«Som analfabets emocionals. Ens ho han ensenyat tot sobre el cos humà i l'agricultura de Pretòria, i que la hipotemusa és l'arrel quadrada de la suma dels quadrats dels catets, i tot allò, però no ens han ensenyat res sobre l'ànima. Som terriblement ignorants de nosaltres mateixos i dels altres.»

(Johan (Erland Josephson) a Marianne (Liv Ullmann) a **SECRETOS DE UN MATRIMONIO** d'Ingmar Bergman, 1972)

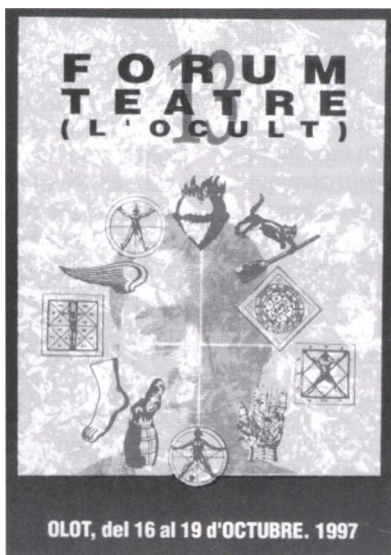
Darrera la porta, mig amagat, el Fòrum

La tretzena edició... És allò de "qui dies passa, anys empeny". El número ens ha donat la clau del tema, una idea d'en Xevi Prat, que tot sovint hi toca. De la superstició inicial hem arribat a l'ocult, i ja entendran perquè. No és que tinguem res contra la superstició, hi ha signes evidents que és més present en la vida quotidiana de les persones del que puguem imaginar. La superstició es toca amb la mania, l'obsessió, la ritualitat de determinats gestos repetits amb una exquisida i, a voltes, malaltissa precisió. La superstició, també és veritat, ens remet al concepte de creença, creença en algú o alguna cosa que sobreviu, que roman, com a testimoni d'una veritat "inalterable". D'aquí l'escrúpol, la reverència i la por per determinades coses, desconegudes o misterioses.

El lema amb què vam batejar inicialment aquesta edició era massa complex i massa obert: Màgia, superstició i fetixisme. Aquí hi havia reflectida no-més una part d'allò que nosaltres preteníem exposar com a matèria de reflexió; allò que podríem anomenar l'àmbit del sagrat, en un sentit més espiritual, quedava submergit en el marasme de procediments esotèrics que sol anar lligat amb aquest món. La paraula "ocult", en canvi, malgrat el derivat "ocultisme", ens conduïa més a la part misteriosa de les coses, a allò que no es veu, que no és evident, allò que per ser descobert requereix una certa disposició de l'esperit i també un camí d'iniciació, d'arenentatge.

No tot s'ha d'atribuir a l'atzar ni a l'enginy d'una ment preclara; és evident que la nostra societat, avui, potser per la manca de referents fiables, per la crisi de les ideologies, per la mundialització de l'economia, per una certa sensació de fragilitat inherent al sistema capitalista, s'està deixant seduir novament per la cosa esotèrica, darrera de la qual, lògicament, hi ha un mercat, una mercadotècnia prou sofisticada.

El filòsof Eugenio Trias afirma en un dels seus darrers treballs, titulat *Pensar la religión*: "Si hay un tema relevante en este fin de milenio, éste es, sin duda, el religioso. La religión vuelve a estar de actualidad después de dos siglos en los cuales parecíamos asistir a su declive irreversible".

Com veuen, no devem anar pas tan desencaminats, la religió torna, no pas com una moda intempestiva o pels efectes de la imminència del final de mil.lenni, sinó per obra i gràcia del reflux que arrenca fona-mentalment amb la Il.lustració i s'expressa amb contundència amb la famosa frase de Nietzsche: "Déu ha mort", i ara es manifesta novament com sol passar sempre buscant un altre equilibri, compensant l'onada del materialisme que ha bastit la societat occidental durant més de dos-cents anys.

Un dels trets definitoris de les tres darreres edicions del fòrum en la seva dimensió pública ha estat l'aposta per a la rehabilitació d'espais industrials en desús. El rendiment d'aquesta opció encara està per veure; ara, però, la precarietat de recursos ens han obligat a fer un parèntesi. Han de pensar que l'obertura d'un d'aquests espais ens costava pel cap baix, un milió de pessetes, un luxe que aquest any no ens podem permetre. D'aquí que hàgim desplaçat el centre d'operacions al Museu Comarcal que serà, d'una banda, la seu de la Factoria de les arts, i de l'altra un dels espais de representació de referència obligada per qui vulgui seguir el Fòrum. L'Hospici és un espai amable; no és ni de bon tros un edifici dúctil, si el comparem amb les infinites possibilitats de creació i l'adaptabilitat d'una fàbrica, però també té avantatges, com ara la ubicació i el fet mateix d'estar a aixopluc. Per altra banda, al marge de l'oportunitat de l'opció, és bo que una insti-

tució vertebrada sobre el llegat dels morts connecti de ple amb allò que fan els vius. Un museu no és un panteó, sinó una caixa de parets elàstiques que transparenta el neguit, el pols vital de la contemporaneïtat, és a dir, de la societat i dels artistes vius.

Malgrat haver posat certes restriccions a la participació, no volem perdre la nostra vocació eclèctica, en el sentit d'actuar com un gresol de llenguatges diversos. L'autoexigència és una màxima que ens apliquem a nosaltres mateixos i que, per extensió, també ens agradaria, que s'apliquessin totes aquelles persones que accepten la nostra proposta de joc. No és que de cop i volta ens hagi agafat un atac de zel per la cosa del control de qualitat, però sí que tenim una certa prevenció davant la possibilitat que el resultat de l'invent es pugui anar degradant per la deixadesa o per vanitat, simplement.

Bona part de les instal.lacions s'ubicaran al Nucli Antic. Tot i l'inconvenient de la dispersió, si som capaços de confeigir un bon plànol de senyalització, és probable que aquestes accions artístiques es facin molt més presents, siguin més visibles. Al capdavall, tant la Cooperació com la Granja fonien un cert temor, la prova és que el nombre de visitants no va superar mai les 1500 persones. A l'hospici, al marge que algú puntualment hi pugui projectar la seva instal.lació, hi haurà quatre intervencions de gran format prenent les quatre façanes interiors de l'edifici, conformant així una escenografia, una atmosfera general.

Mai no s'ha ponderat prou bé la importància d'aquesta experiència d'art contemporani feta justament a Olot. Molta gent s'ho mira amb menypreu o amb indiferència com si fossin coses d'una altra galàxia; la veritat però és que els artistes en aquestes circumstàncies treballen amb molta més llibertat que no pas a l'estudi i que els resultats, sense pretensions de perdurabilitat i d'èxit, són d'una exquisida lucidesa conceptual i formal.

La gran atracció, per única i probablement irrepètible, serà la presentació del nou espectacle de la Companyia Sarruga (H2O) al cràter del Volcà Montsacopa.

M'han ben cardat!

Pel que ha dit en Bramon, una repentina "falta de disponibilitat horària" ha avortat el relleu del grup socialista a l'Ajuntament. Llàstima. Jo n'era un fervent partidari. I no és què no m'agradin els que hi ha ara. No. Ni que en prefereixi algun dels nous. No, no. El meu interès era purament polític. Només volia que en Clavijo fos regidor d'una vegada i deixés de fer les cròniques del Ple al 440. La raó és ben simple: són massa partidistes i em convindria més un crònicista més imparcial o més dels nostres. Però com que no és pot pas haver tot, m'hauré de conformar amb la rèplica i la mofa:

1. Crec que el títol de la secció on transcriviu els articles d'en Clavijo s'ajustaria més a la realitat si es digués "crònica sociata del Ple" o "crònica del Ple (PSC-PSOE)" o "Faulas, contes i rondalles del tercer dijous de mes", "en Clavijo ho ha vist així" o "cròniques del Ple a l'estil de l'Olotí".

2. En Clavijo diu que en la contractació del servei de manteniment dels semàfors es varen recollir unes aportacions dels regidors Barnadas i Guinart. I no és cert. Només es varen recollir 3 aportacions d'ERC (Pag 117 de l'Acta). I havia de ser així perquè el PSC no va fer cap proposta concreta. Únicament va dir que en futures edicions s'hauria de mirar que la Brigada fes alguna de les feines que ara van a concurs.

3. Quan parla del conveni amb els Mossos ens posa a la boca una frase que a part de no tenir sentit no reflecteix gens la nostra posició. L'acta municipal recull molt millor el fons de la nostra intervenció. Diu així: "ERC està d'acord amb el model policial aprovat pel Parlament i aquest conveni n'és el reflex. Olot no ha de prestar ni pagar uns serveis que són competència d'altres administracions i cal tenir present que les tasques pròpies de la policia local són tan o més importants que les de policia judicial i per tant ningú no s'ha de sentir decebut. Recorda al Sr. Rigall la necessitat de presentar l'estudi sobre la policia local d'Olot".

4. Quan explica la nova reglamentació sobre els colors de les façanes del barri de Sant Pere Màrtir pressuposa situacions que en el Ple no es varen pas explicitar i unanimitats que no varen existir. Primer ignora que el PSC -seguint la seva habitual política de no opinar quan el tema crea controvèrsia entre els veïns. No fos cas que se'ls escapés algun vot!- no va dir res de res sobre aquest tema i que es va limitar a votar a favor de la proposta que permet pintar d'altres colors les cases. I inexplicablement no deixa constància que només PP i l'ERC es varen mostrar contraris a canviar el color blanc. Amb un matís per part nostre dient que si es fes una intervenció conjunta a l'estil de les cases del riu de Girona ens ho podríem replantejar. Per això el PP va votar no i l'Esquerra es va abstenir.

5. Quan parla de la rehabilitació del barri vell en Clavijo es desentén absolutament del Ple i aprofita la seva situació de crònicista per portar tota l'aigua al seu molí. Efectivament, en poques paraules encoloma a l'Esquerra l'eterna llufa que només ens preocupa la llengua i aprofita l'ocasió per fer de Màgic Andreu i penjar al PSC unes medalles immerescudes. Possiblement opta per aquesta explicació perquè no li va agradar que l'Esquerra criticés el PSOE dient que és increïble que un partit d'esquerres que ha governat tants anys no hagués invertit ni un ral en la rehabilitació o contrucció de pisos a Olot i que en canvi ara ho fes la dreta del PP. Com molt bé sintetitza l'asèptica secretària "l'Esquerra va fer una valoració positiva del conveni i destaca que és la primera vegada que l'Administració de l'Estat fa una aportació d'aquest tipus. Davant la importància del conveni és només un detall però s'ha de fer constar i és que el conveni hauria de ser bilingüe" -de fet vaig dir "també en català"-

Tampoc no s'ajusta a la realitat el que diu que va dir el seu company de partit. Perquè tot i que a la galeria potser li hagués

agradat molt sentir que "aquests diners no han de servir per pintar façanes sinó per a la rehabilitació profunda" el portaveu socialista no ho va dir. I no ho va dir perquè tots els assitents sabíem que a l'expedient queda ben clar com, on i amb quina finalitat es gastaran aquests diners. En realitat, i segons l'acta, el portaveu socialista es va felicitar pel conveni i ens va recordar que el tema lligava -que no ho feia- amb el que un dia havien dit sobre Guosa.

6. El Sr Clavijo es descuida de dir que les mocions sobre l'aparcament al centre d'Olot i la de la vorera entre les Planotes i els pisos Garrotxa eren d'ERC.

Un capítol a part es mereixen dos comentaris que fa. Un per ridícul i infundat. L'altre per pantagruèlic.

A) En el seu comentari diu que els CiUs accepten la majoria de mocions d'IC, algunes d'ERC i cap del PSC i d'aquest fet dedueix que existeix una alternativa seriosa de govern. (del PSC, se sobre-entén). No fotem riure, Clavijo! Durant l'any 97, el PSC ha presentat en solitari només 6 mocions (l'Esquerra 12 i IC 3) i totes sobre temes menors que semblaven més encaminades a erosionar que a plantejar alternatives (les normes de seguretat dels bars (2), un altre telèfon per atendre el ciutadà, tornar a estudiar la urbanització d'un petit carreró, extemporània demanada d'un Pla d'Actuació per Guosa i Reprovar un regidor del govern per qüestions fiscals de la seva empresa abans de ser regidor). Les mocions del PSC estaven a les antípodes de les mocions de l'Esquerra (Un centre cultural al barri vell que integrés l'Escola de Música, de Plàstica i locals polivalents: un macroaparcament al centre d'Olot, un control per part del Ple de tot el personal contractat per l'Ajuntament, uns locals en propietat per a la Brigada,...) que sense ser una cosa extraordinària tenien l'objectiu polític de definir una alternativa de ciutat i sobretot posar temes de debat ciutadà en un moment que l'activitat del govern municipal ha decaïgut. Altrament, crec que les nostres (i aquí també les vostres) aportacions a les Ordenances Fiscals (radicació a l'IAE, justícia retributiva, incentius i bonificacions ...), al Pla Econòmic i Financer i als Pressupostos (més diners a cultura, joventut, benestar social, joventut i inversió municipal per tenir la Universitat) són un referent molt millor del canvi de ciutat que volem, que no pas les mocions que sempre són puntuals i d'actualitat.

B) Finalment en Clavijo parla del comiat de la Pilar Solà i diu que no pot compartir el silenci de l'Esquerra. És la seva opinió i la respecto. No entenc però que un crònicista expressi la seva opinió i no expliqui ni el comiat ni com vam justificar posteriorment el nostre silenci ("no diem mentides en públic"). Aquesta lacònica frase entenc que defineix prou bé que l'Esquerra no volia participar d'aquell carnaval. Perquè allò no era una festa d'ascens com la que havíem concelebrat un any abans amb en Pere. Era la típica pantomima política: Tres petonets, quatre tòpics ensucrats i uns discursos lacrimogènics per mirar de fer passar per èxit i glòria, una inexplicable, injusta i humiliant defenestració política. Per a mi i a diferència d'en Clavijo, l'acta era trist i fellinià. Només destacava el somriure sorneguer dels llepaculs que l'han lapidat per poder estar un esquimbell més amunt i la dentadura profident del qui no s'embruta mai en res que no els porti vots. No hi havia ni xampany per brindar. I és que el patètic darrer any de la regidora a l'Ajuntament no hi convidava... Clavijo, obre els ulls!: allò no era un comiat. Era un enterrament! I els vostres discursos no eren equilibrats, semblaven unes absoltes funeràries!

Un prec per acabar: Quan a mi m'arribi l'hora, i si tampoc no sou prou valents per dir en veu alta la veritat que dieu en veu baixa, limiteu-vos a oferir-me un silenci. Us ho agrairé.

Joan Barnadas i Puigferrer
Regidor d'ERC

SOM EL QUE SOM PERQUÈ SOM I ara encara som més.

Els responsables d'editar **La Comarca Carlina** la vàrem retirar del mercat cap allà el 1991, perquè semblava que el nostre missatge no feia cap efecte a les persones i grups socials als quals anava destinat.

D'una banda, ens adreçàvem a les masses perquè s'adonessin de la intoxicació ideològica a què les sotmetien els liberals, rojos, dissolvents i esquerranosos en general. D'altra banda, intentàvem ser llum i guia dels destinataris naturals i beneficiaris directes del nostre missatge: els senyors naturals, els dirigents pel seu propi dret, els pals de paller; en una paraula, els carlins declarats o encoberts.

Sabiem que la cosa no era fàcil. Qualsevol predicador sap que la veritat autèntica troba molts obstacles per a implantar-se en el cor dels homes. En els casos més difícils fan falta miracles: nosaltres en vàrem fer. Gràcies a les nostres investigacions històrico-religioses sobre la vida de la Lliberata Ferrarons, vàrem desenmascarar el vell dogma marxista de la irreversibilitat històrica de les situacions socials i polítiques (mena de «*mantra*» que els marxistes repeteixen continuament quan les coses els hi van bé a ells, als marxistes). En efecte, la Ciutat d'Olot, que havia estat un nucli de liberals, d'afrancesats i d'organitzacions obreres, i que va lluitar durament contra els carlins durant la Primera Guerra Carlina, va esdevenir, **per obra i gràcia de la Lliberata Ferrarons**, capital carlina de Catalunya a la Tercera Guerra, quan el General Savalls va proclamar els Furs de Catalunya des del balcó de Can Solà.

Olot, cas únic al Món de Ciutat liberal esdevinguda carlina per sempre. Podíem, per tant, presentar al Món meravellat el nou «*mantra*» de la reversibilitat marxista i de la irreversibilitat carlina. I ara vé el miracle: basant-nos en la dialèctica carlina vàrem profetitzar la caiguda de la Unió Soviètica. Les masses, indiferents, no ens varen aclamar i varen continuar anant al futbol i escoltant música màquina.

El fracàs amb els destinataris naturals del nostre missatge ens va doldre encara més. És l'amargor del pare que alligona el fill sense cap resultat. Nosaltres hem estat aquí des de sempre i coneixem l'autèntica naturalesa del poder. Amb gran sorpresa per part nostre, comprovàvem a cada moment que molts dirigents naturals es comportaven com si el seu càrrec no fós vitalici i depengués, més que res, de les vel.leitats electorals i dels capricis del populatxo (al qual hem de guiar i no a l'inrevés). No tots els dirigents ignoraven l'essència del poder, és ben cert: hi havia notables excepcions, com la del nostre Molt Honorable President carlí vitalici, el bon exemple del qual no era seguit gairebé per

ningú.

Arribats en aquest punt vàrem comprendre que també calia fer quelcom de sobrenatural pels carlins esgarriats. Les nostres investigacions històriques ens varen permetre descobrir que el veterinari olotí, Pere Màrtir Rossell i Vilà, anticipant-se en setanta anys als actuals corrents científics, havia dut la Ciència de la Genètica a tal punt de perfecció que va poder clonar els burros catalans de manera que esdevinguessin els més grossos del món.

Un descobriment genètic d'aquesta magnitud era d'immediata aplicació a les dinasties reials, ducals, comtals, etc... i també als nous dirigents carlins. En Pere Màrtir, abans de posar-se a clonar monarques i dirigents, havia clonat alguns nou-nats per veure què passava. Vàrem trobar els seus arxius i això ens va permetre entendre i explicar les essències carlines d'En Samaranch i la irreversible concentració de poder en l'esport. Vàrem fer públics els nostres descobriments sense que cap dirigent o senyor natural, ni burro ni savi, vingués a veure'ns perquè el clonéssim.

Varen passar els anys i un bon dia es va produir l'abdicació d'En Pere Macias. En Pere, que ens havia semblat un noi assenyat caminant pel bon camí carlí, trencava la institució familiar, emigrava a una zona altament urbanitzada, cremava les seves naus polítiques i deixava el poder en mans d'una dona!

Després d'un període d'adaptació al càrrec, la Sra. Isabel Brussosa ens ha convençut que el nostre missatge carlí no havia caigut en terra estèril; que la llavor triga a germinar, però brota sempre; que el carlisme sembla que es sumergeixi, però sempre torna a surar. Ens ha tornat la Fe.

A l'Ajuntament d'Olot tenim una líder que pot arribar a fer ombra a la nostra admirada Margalida Thatcher. El seu rebuig públic a l'escandalosa concupiscència del cartell de Festes d'En Xavier Bulbena, ha fet arribar al populatxo el missatge nítid que a l'Ajuntament hi ha algú que vetlla per tots nosaltres.

Com a Associació carlina, ens vàrem solidaritzar amb el posicionament de la Sra. Alcaldessa, li vàrem fer saber que pot comptar amb nosaltres i ens vàrem permetre aconsellar-li que anés més enllà del simple rebuig: el poble vol senyals clars.

De les mesures de Govern que li vàrem aconsellar, la més potent que té a les seves mans és la de casar els Gegants. Com a Alcaldessa té el poder de fer-ho i com a carlina en té l'obligació. Amb una acció política tan agosarada i ortodoxa demostraria a Catalunya i al Món que, a Olot, l'esperit carlí segueix ocupant el lloc que li va reservar la Lliberata Ferrarons a la primera meitat del segle XIX.

Amén.

Associació Profides Supra Montes Garrotxa

Fe d'errades:

*L'autor de la ressenya sobre les I Jornades d'Orientació Universitària que es publicà en el núm. 22 de a440m era Germà Rodríguez i no pas Jordi Caballeria, tal com va sortir publicat.

*Equivocadament vam fer constar com a autor de l'entrevista a Germà Rodríguez, coordinador de l'AEG, que vàrem publicar en el núm. 22, a Josep Navarro, quan havia de dir Sergi Navarro.

*En el Calaix del número passat (22) vam publicar un petit article amb el títol "La cua del gat" on fent cas d'una infundada informació afirmàvem que un estudiant de dret, militant de les JNC, havia cobrat 400.000.- ptes per elaborar un estudi sobre el tema universitari. El Sr. Ricard Font i Hereu ens ha fet arribar una còpia de l'acord de la Comissió de Govern de l'Ajuntament d'Olot del 10 d'abril de 1997 on s'especifica que la retribució econòmica per l'elaboració d'aquest treball serà de 235.295.- ptes.

Aquest és el text de l'acord:

M. Glòria Gou Clavera, llicenciada en Dret, secretària general de l'Ajuntament de la Molt Lleial Ciutat d'Olot,

NOTIFICO: Que la Comissió de Govern, en la sessió celebrada el dia 10 d'abril de 1997, va adoptar per unanimitat, entre d'altres, el següent acord:

Núm.43. Encàrrec estudi viabilitat estudis universitaris a Olot

Atesa la voluntat de l'equip de govern d'acceptar l'oferiment que ha fet la Universitat de Girona, sobre la possibilitat d'implantar

estudis universitaris a la ciutat d'Olot, aquesta alcaldia proposa a la Comissió de Govern, l'adopció dels següents acords, que s'aproven per unanimitat:

1r) Encarregar un estudi de viabilitat al Sr. Ricard Font i Hereu, membre del Consell Interuniversitari de Catalunya. Aquest estudi haurà de contemplar els següents apartats:

- Titularitat del centre
- dades demogràfiques
- dades acadèmiques
- dades d'infraestructura
- dades del personal
- estudi econòmic-finançament (requisits legals per a la creació d'una fundació)
- normes d'organització i funcionament del centre adscrit
- proposta de conveni de col.laboració acadèmica
- i exigències materials mínimes.

2n) Fixar el termini màxim de 3 mesos, a partir de la data d'avui, per al lliurament de l'esmentat estudi.

3r) I fixar una única retribució econòmica de 235.295.- ptes al Sr. Ricard Font en concepte d'honoraris per l'elaboració de l'esmentat treball.

Que es traslladi aquest acord a: Sr. Ricard Font i Hereu.....

III Festival de Rock Sant Rock 97

Tot va començar l'any 1995 quan un grup de joves van proposar a la comissió de festes que dediqués una de les nits de les festes a organitzar un concert destinat només als joves. La comissió va aprovar la proposta i d'aquesta manera va néixer el festival de rock. Però la idea d'incloure el festival dintre del actes de les festes no els acabava d'entusiasmar. Ells creien que el mes d'agost no era el millor moment per realitzar un concert d'aquest tipus.

Així doncs es va proposar que l'edició següent es fes a principis de Juliol i així va ser.

L'any 1996 va canviar tot, el dia i també el lloc; aquell any es va fer al camp de futbol. El canvi de dia va ser positiu però personalment crec que es va perdre molt amb el canvi de lloc. En aquesta segona edició es va iniciar l'aposta per un festival que promocionés els grups locals. El cartell estava format per Ammoniac, els Wepps, The Band Derbra, i el solista Oscar.

Aquell any, tot i que l'afluència de públic no ho justificava, el festival estava començant a agafar renom. Tot i que encara faltava millorar alguns petits detalls perquè tot acabés de funcionar.

Va arribar l'edició d'enguany que es va celebrar el dia 18 de Juliol a les fonts de Sant Roc. Després de dos anys d'experiència tot indicava que aquesta edició seria clau per aconseguir la consolidació del festival. A més a més van comptar amb la col.laboració de Músics associats, un fet que ens deixa entreveure que si aquest festival rep el recolzament necessari es pot convertir en una de les cites obligades del mes de Juliol. Una de les coses que es va poder veure en el concert i que cal destacar va ser la solidaritat que van mostrar els membres de l'organització envers la tràgica mort de Miguel Angel Blanco a mans d'ETA. A l'escenari penjava un gran llaç negre i a més els membres de la comissió van repartir llaços entre el públic.

Pel que fa al cartell d'aquest any cal dir que era d'autèntic luxe, tenint en compte la línia que segueix el festival: Octubre, The 4th Wrath (abans Wepps), Ammoniac, Umbilical i el grup Kwakintl de la Costa Brava. Es pot dir que amb un cartell així el festival va adquirir un nivell més alt pel que fa a la música. Cada grup amb el seu propi estil va demostrar a sobre de l'escenari totes les seves qualitats. Heavy, Rock, Punk, Trash... aquesta varietat d'estils va fer que el concert s'enriquís i que fos del gust de tothom. Però malauradament no vam poder gaudir de tots els grups perquè una inesperada pluja va fer que Kwakintl només toqués tres cançons i que Umbilical no es pogués ni estrenar en la seva primera participació; va ser una autèntica llàstima.

Aquest any els organitzadors i col.laboradors han quedat força satisfets amb els resultats del festival. Els joves del barri el volen fer créixer, esperen que cada any vagi a més. D'il.lusió i ganes no els en falten. Ara a nosaltres només ens cal esperar a veure quina sorpresa ens estaran preparant per l'any que ve, segur que valdrà la pena.

 S.N.C.

Fes-te el savi! Joga per la llengua!

Amb l'objectiu de refermar la unitat de la llengua, Acció Cultural del País Valencià, la Federació d'Entitats en defensa de la Llengua de la Catalunya Nord i la Cordinadora d'Associacions per la Llengua del Principat, han organitzat el "Correllengua", tal i com s'havia fet altres anys a les Illes i al País Valencià.

El "Correllengua", enguany, estarà format per dues columnes, una que sortirà des d'Andorra, i l'altra des de Perpinyà, que es dirigiran en una primera etapa al Monestir de Poblet. Des d'allà, el 25 de setembre, començarà una marxa a peu, amb la Flama per la Llengua,

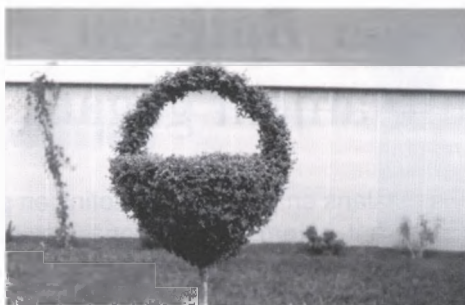
que es preveu que arribi el 9 d'octubre a València. Simultàniament, arreu dels territoris de parla catalana, entre les dates simbòliques de l'11 de setembre i el 9 d'octubre, es realitzaran tot un seguit d'actes lúdico-culturals: cercaviles, teatre, gegants, ballades populars, etc., com a mostra de suport al Correllengua.

A les comarques de Girona, la coordinació d'activitats és cosa de l'ADAC. Davant el moment en què es troba la nostra llengua, cal l'esforç quotidià, que la consciència lingüística es tradueixi en fets, amb tot, per anar endavant, també cal de tant en tant recorre als símbols i el Correllengua n'és un.

Artístiques

La guilla del DSP ha tornat a atacar. Aquest cop, als jardinetes de la Plaça Mercat. Fixin-s'hi bé perquè l'obra no té desperdici. Pujant les escales a mà esquerra han esculpit una prodigiosa parella de cistells d'anar a comprar. Una peça al·legòrica que explicita de manera rotunda que l'edifici que tenim al davant és un mercat. Suposem que aquest parell de cistells són només una mostra d'una nova modalitat de jardineria que s'anirà estenent per la ciutat com una taca d'oli. No trigarem gaire a veure un xiprer en forma de xeringa davant de l'Hospital de Sant Jaume, o un cuprés en forma de guardiola davant de l'Ajuntament. De ben segur que amb esforç i paciència els senyors DSP aconseguiran que la ciutat esdevingui un gran centre d'atracció turística, ni que sigui per l'originalitat de les seves escultures vegetals.

FLUVIART / KIM DOMENE - PEP FARGAS

L'àvia Rosa en els capvespres de la infantesa solia explicar-me històries de por i misteri, històries impregnades de cavalls amb les cues trenades, de follets i bruixes, de danses al diable a les carenes dels Pirineus, gorgues pudents i amants malèvols. Eren temps, aquells, que han passat, com tots, però que la memòria els fa inesborrables. Aquest estiu, però, varen retornar per uns instants, al capvespre, vora el riu.

Quan l'hora es fa bruna, en aquell espai de temps en què la percepció deixa pas al que un desitja veure ->l'hora de les bruixes» m'explicava l'àvia-, quan el negre transforma les figures i els objectes, amb la remor del riu i el silenci, en Kim i en Pep varen presentar el seu *muntatge plàsticoteatral* (altrement dit «interacció» la lògica del temps imposa els termes) **basat en les «Llegendes de la Comarca d'Olot» de Josep Berga i Boix**. Amb anterioritat, en Moli ens va oferir uns entremesos parlats (algú hauria de fer possible que l'impressor esdevingués més sovint narrador i fabulista pel goig d'aquells a qui ens agrada que ens expliquin històries i contes), recordant en Berga i les llegendes que poc després veuríem representades, tot esperant que el dia i la nit es confonguessin.

Molt de «quadre plàstic» -amb tot el bo i dolent que això té-, algunes pinzellades interpretatives i moments aconseguits -dos en particular es guardaran a la memòria- i un regust agre dolç: una certa manca d'emoció i d'efecte dramàtic.

Precipitació que no improvisació, és possible. Manca de recursos o manca d'imaginació? Segurament ni una cosa ni l'altra. Una certa sensació de buit, de poder anar més enllà i no arribar-hi? Tal vegada potser sí. Potser la màgia d'aquells capvespres d'infantesa van traïr la voluntat dels autors del muntatge, convertint el seu espectacle en un embolcall bonic de no se sap ben bé què.

Les llumetes navegant per sobre l'aigua, el vestit de núvia empresonat i mig transformat pel corrent, la passarel·la penjant sobre el riu il·luminada, l'esclat de foc negant l'essència del riu o el bombardeig del focus de llum entre els arbres, són certament imatges aconseguides, però que no acaben d'«interactuar» entre elles, de donar consistència al muntatge i així, una certa artificialitat acaba impregnant l'espai i les paraules. Dos moments pel record: en Pep caminant en la foscor entre les pedres i l'aigua com si es

tractés d'un personatge sorgit d'una curiosa simbiosi entre el Falstaff de Welles a «Campanades a mitja nit» i qualsevol dels personatges grotescos de la «Trilogia de la Vida» de Passolini. La segona, la núvia (Maria Costa) retornant al silenci i la nit mentre lentament apaga els llums de la passarel·la com la «Dama de blanc» misteriosa i romàntica d'en Wilkie Collins, coetani d'en Berga. Possiblement per aquest dos moments la vetllada adquiria sentit, i possiblement en ells hi queda comprimit tot el dramatisme i el misteri que les llegendes d'en Berga de-manaven.

 Joan Serra Capallera

Xavier Bulbena, íntimament gegant

Els catalans en general, els olotins en particular i els folkloristes especialment, estem d'enhorabona. Des que l'insigne Joan Amades escrigué el seu "Costumari Català", mai ningú no havia arribat tan lluny en l'estudi gegantològic.

En Xavier Bulbena, inventor de tot el que ja s'ha inventat, ceramista cooperatiu, dissenyador gràfic i gràfic, interiorista d'interiors extrovertits i escenògraf joglaresc, ha iniciat un estudi seriós i profund de les intimitats de la parella més vella i més bella de la ciutat.

El públic en general intuïa que una parella tancada la major part de l'any en un quarto fosc, alguna altra cosa havia de fer, a més de ballar a la plaça i passejar pel carrer, malgrat que alguns i algunes, dels que sempre porten el lliri a la mà, s'escandalitzin dels resultats de la investigació.

Conscient de la importància del descobriment, Bulbena, ha editat les fotos en forma de cartell i programa de festes, que mereixerien ser compilades en un annex al "Costumari Català".

Per poder publicar fotos íntimes cal un permís especial que ja deus tenir? O et poden denunciar per intromissió en la intimitat?

Poder-me denunciar, és clar que ho poden fer. Però de fet havíem quedat per una sessió fotogràfica. És veritat que vaig treure el nas espiant per l'esclatxa d'aquella gran porta, però.... Els gegants estan molt acostumats que els facin fotografies.

Els entesos diuen que el gegant també porta un tatuatge...

Hi ha molts entesos en els baixos dels gegants. La diferència entre un geganter i un gegantòleg és el punt de mira. Per tot el que jo he investigat i vist, no és veritat. El gegant no en porta cap. El que passa és que els tatuatges solen portar-se en llocs molt íntims i recòndits, i per tant, sempre pot saltar la sorpresa.

Perquè, el tatuatge, la gegantessa se'l va fer de "motu propio" o va estar induïda pel Cap de Lligamosques, en una excursió portuària?

Home, ben segur que el Cap de Lligamosques, de qui es diu que porta un pirsing al nas, hi va tenir part. Ara bé, joestic convençut que la gegantessa, en tot moment ha estat del gegant, per això s'hi va tatuar quatre roses. L'amor ja les té aquestes coses, oi?.

El teu descobriment haurà fet trontollar la imatge que potser uns quants tenien dels gegants, una mica de dretes...

És que els gegants no han estat mai de dretes, són simplement populars, és a dir, del poble. A la gegantessa ja se li veu de cop d'ull i el gegant enganya. Ja diem que "l'hàbit no fa el monjo". Vull dir que malgrat el casc, el bigoti, la porra i el posat, és un bon Jan.

Pep Fargas

Test:

Pàtria: catalana, solidària i no racista.

Matrimoni: contracte voluntari.

Religió: Manipulació del sentiment transcendent de les persones.

Paisatge: Un referent personal equiparable al reflex d'un mateix al mirall.

Escola: Hauria de ser la gran esperança de la humanitat, però sovint és la gran trampa.

Mort: Un estat que se supera amb la mort.

Ritu: Símbols d'identitat col·lectiva malauradament oblidats.

Amistat: Forma d'amor per sobre de tot.

Aigua o vi: vi

Faldilla o pantalons: comodat.

Espardenya o sabata: Estiu i hivern.

Cara o creu: Tenir molta cara és una creu i tenir una creu és molt car.

Raimon o Pau Riba: Pau Riba.

Teatre: Passió per la bellesa.

Cinema: Art modern.

Un somni: La llibertat veritable.

Doble comiat

El proper dia 1 d'octubre sortirà a la llum el primer número d'*El Plafó*, un butlletí mensual auspiciat per l'IMPC que recollirà la informació sobre les activitats que duen a terme l'Arxiu Històric Comarcal d'Olot, el Museu Comarcal de la Garrotxa, la Biblioteca Marià Vayreda i el Teatre Principal d'Olot.

L'aparició d'*El Plafó*, que tindrà un tiratge d'uns dos-mil exemplars, fa innecessària la continuïtat de la secció *Col·lecció local* que aquesta revista ha vingut publicant des del seu primer número, el maig de 1995. La informació que ací es donava (descripció dels diversos fons de l'Arxiu, nous ingressos, investigacions en curs, bibliografia mensual, etc.) es podrà trobar a partir d'ara en les dues pàgines que el nou butlletí dedicarà a l'Arxiu. En el moment del comiat, vull agrair als responsables d'aquesta revista la seva bona disposició a l'hora d'acollir generosament unes pàgines segurament minoritàries. Confio, però, que alguna de les informacions que hi han aparegut hagin estat útils a les persones interessades en la recerca sobre el passat local.

El darrer article d'aquesta secció coincideix amb el canvi en la direcció del Museu Comarcal de la Garrotxa. Gabriel Alcalde, que n'ha estat director al llarg de disset anys, abandona la institució per a incorporar-se a la Universitat de Girona com a professor de Museologia. No sóc la persona més indicada per a valorar la gestió del Museu durant aquest període: difícilment seria imparcial. La lectura de les memòries que anualment edita la institució pot donar idea de l'activitat que s'hi ha dut a terme: des de la necessària catalogació dels fons fins a l'organització de més de cent exposicions temporals, tot passant per la publicació d'una trentena de catàlegs, alguns dels quals contenen estudis que són de referència per a conèixer determinats aspectes de la història i de l'art de la ciutat.

Amb més llibertat puc parlar de la relació que el Museu i l'Arxiu han mantingut durant aquests anys. Des de l'any 1985, en què Gabriel Alcalde em va convidar a participar en la creació de la revista *Vitrina*, la col·laboració entre les dues institucions ha estat constant i progressivament intensa. La gestió de les Beques Ciutat d'Olot, assumida en un moment en què corrien un greu perill de desaparició, o l'organització d'una sèrie de visites comentades per diferents indrets de la ciutat, en són dos exemples recents. La iniciativa d'aquesta col·laboració, cal dir-ho, ha partit sempre del Museu, fins a tal punt que puc afirmar que la projecció pública que pugui tenir avui l'Arxiu es deu en bona part a l'empenta del Museu, per la dinàmica del qual s'ha deixat arrossegar fàcilment l'Arxiu.

Col·laborar amb en Gabriel —aquest, a més de l'últim, és l'únic article d'aquesta secció que haurà anat signat i em permet parlar sense cognoms— ha estat una feina fàcil i agradable. Mai no ens han calgut més de deu minuts per prendre les decisions que afectaven les dues institucions. En Gabriel ha defugit sempre el protagonisme i els logotips només han estat un problema quan hem hagut de fer contents els polítics o terceres institucions. Però si la sintonia personal ha estat un element que ha contribuït a fer fàcil la col·laboració, crec que hi ha un altre factor que la trascendeix: una actitud, un pòsit gene-racional que permetia, per exemple, compartir l'opinió que ens mereixien els diferents re-gidors de cultura que han passat per l'Ajuntament, malgrat les diferents opinions polítiques que puguéssim tenir un i altre. Vam entrar a l'Hospici en un moment en què encara estava tot per a fer, quan la política es concebia com un servei públic i penso que alguna recança ens queda de tot allò: potser, sense haver-nos-ho dit mai, la col·laboració entre l'Arxiu i el Museu ha estat una manera de suplir l'avortament d'aquell projecte de convertir l'Hospici en el centre cultural de la ciutat en el qual creiem tots dos. Ara, sense els puja-i-baixa d'en Gabriel, l'Hospici haurà perdut la seva principal referència. Que tinguis sort!

Setembre 1997

Libres de Batet

Llibres

Clarà: escultor, Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya, 1997, 209 pàg.

Monografia dedicada a Josep Clarà en la seva faceta d'escultor. Articles de Eva Doñate i bibliografia de Carme Arnau i Eva Franquero.

Clarà: dibuixos, Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya, 1997, 314 pàg.

Monografia dedicada a Josep Clarà en la seva faceta de dibuixant. Conté articles de Cecília Vidal Maynou, Manuel Loosveldt, Santi Burjau i Rafael Cornudella i Bonaventura Bassegoda

FLORENSA i PARÉS, Joan, *L'ensenyament a Catalunya durant el Trienni Liberal (1820-1823): El mètode dels escolapis*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996, 456 pàg.

Tesi doctoral que analitza el paper de l'escola en la revolució de 1820 i que conté referències a l'Escola Pia d'Olot.

Josep M. Mas i Solench

BARTOMEU M. XIBERTA

historiador i teòleg

Editorial Claret

MAS i SOLENCH, Josep M., *Bartomeu M. Xiberta: historiador i teòleg*, Barcelona, Editorial Claret, 101 pàg.

Biografia del teòleg de Santa Coloma de Farners (1897-1964), estretament vinculat al Carme d'Olot.

VILANOVA i TANÉ, Santiago, *El secret d'Hiva Oa*, Barcelona: Laertes, 1997, 174 pàg.

Segona novel·la del periodista olotí, amb la figura de Paul Gauguin com a teló de fons.

Articles

BALLE, Eduard de, «En record de Josep M. de Solà-Morales», *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, XLV, [1995-1996], 1997

BASSOLS i ISAMAT, Emili, «La descoberta de dos volcans», *Na Tura*, núm. 173, estiu 1997, pàg. 8-9.

BOSCH i LLORET, Àngel [et al.], «Cova de la Pólvora (Albanyà, Alt Empordà). Una cueva de almacenamiento en el interior del macizo de la Alta Garrotxa, en el Prepirineo Oriental», *Rubricatum*, núm. 1/1, Gavà: Museu de Gavà, pàg. 415-421.

CASTELLS i CALZADA, Narcís i FORT i OLIVELLA, Joan, «Can Gou, de Mieres, la Garrotxa», *Cambra*, núm. 9, juny 1997, pàg. 18-19.

LLONGARRIU, Marissa i NEBOT, Jordi, «El Museu Comarcal de la Garrotxa, un museu dins el Parc Natural de la zona volcànica de la Garrotxa», *Aixa*, núm. 8, 1997, pàg. 63-70.

MACIAS i ARAU, Miquel i FABREGÓ i CLAPAROLS, Jaume, «Micromamífers del bac de Sant Miquel de la Vall de Bianya», *Na Tura*, núm. 173, estiu 1997, pàg. 10-11.

PARÈS i VENTURA, Josep M. «Déu» (2), *Tallaferra*, núm. 70 (maig-juny), pàg. 14-15.

PLANAGUMÀ i NOGUÉ, Teresa i DURAN, Jordi, «Una nova modalitat d'aprenentatge: l'experimentació a la Terra Alta i a la Garrotxa», *Llengua i ús*, núm. 8, primer quadrimestre 1997, pàg. 43-45.

PRATS i VILA, David, «Dues poesies inèdites de Marià Vayreda», *Revista de Girona*, núm. 183, juliol-agost 1987, pàg. 32-34.

ROS i MORA, M. Teresa, «Dats antracològics sobre la diversidad paisagística de Catalunya en el Neolític», *Rubricatum*, núm. 1/1, Gavà: museu de Gavà, pàg. 43-56.

SOLÀ i PARERA, Àngels, «Màquines tèxtils i lexicografia en la història de la llengua catalana. Notes entorn de la denominació de les primeres màquines de filar cotó a Catalunya (1786-1860)», *Miscel·lània d'Estudis Bagencs*, núm. 10, 1997, pàg. 151-186.

VILAR i VERGÈS, Josep, «El pontanó de Balegar», *Centre Excursionista Olot. Circular per als socis*, núm. 124, juliol 1996, pàg. 20-21.

Teatre

Stomp. Teatre Victòria. Fins al 28 de setembre. El llenguatge del so, a través de la companyia britànica Yes/No People.

L'auca del senyor Esteve. Teatre Nacional de Catalunya, fins al 27 de setembre, i del 23 de gener a l'1 de març. El clàssic català que ha servit per inaugurar el teatre de Flotats.

La increïble història del Dr. Floit & Mr. Pla. Romea, de setembre a novembre. Boadella torna a atacar.

La pantera imperial. Teatre Lliure, del 26 de setembre al 19 d'octubre. A càrrec de la companyia Carles Santos.

T.E.M.P.U.S. Teatre Nacional de Catalunya, del 7 d'octubre al 4 de gener. Un altre espectacle de Comediants.

4a Mostra de Teatre Gai i Lèsbic de Barcelona. Versus Teatre, del 29 de setembre al 12 d'octubre.

Cinema

Filmoteca de la Generalitat. Teatre Principal. Cicle de Tardor: «¡Música, maestro!» Dimarts, 21 d'octubre, Amadeus, de Milos Forman. Dimarts, 28 d'octubre, The Doors, d'Oliver Stone.

Música

Mercat de Música Viva de Vic. Del 25 al 28 de setembre. Música de tots els estils pels carrers de Vic.

Phil Collins. Palau Sant Jordi, 7 d'octubre, a les 22.00 h.

Exposicions

L'últim XIX i el primer XX dibuixen. Sala Artur Ramon, de Barcelona. Fins a final de setembre. Mostra anual de dibuix entorn del 1900 que ja ha arribat a la desena edició.

Barcelona - Madrid (1898-1998). Sintones i distàncies. Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, del 22 de setembre fins a final de gener. Les relacions d'amor-odi entre les dues ciutats, a través de la història, amb 300 obres entre pintures, escultures, maquetes, fotografies...

L'art de falsificar. Museu d'Art de Sabadell, fins al 7 de desembre. Els originals i les seves còpies, en una exposició ben original.

Tierra. Casa Golferichs, fins al 26 de setembre. Exposició de fotografies del Brasil, a càrrec del conegut Sebastiao Salgado.

Les avantguardes fotogràfiques a Espanya (1925-1945). Fundació la Caixa, del 17 de setembre al 9 de novembre. La fotografia com a instrument artístic, des de Català-Roca a Picasso o Dalí.

Una col·lecció particular. Fragments de 1971 a 1996. de Jean Paul Najar. Museu d'Art de Girona, fins al 5 d'octubre.

XXXIX Premi de Pintura Jove. Sala Parés de Barcelona, fins al 25 de setembre. Realisme contemporani sense complexos.

Dirk Braeckman i Carlo Mistiaen. Galeria Carles Poy de Barcelona. El món propi dels autors en instal·lacions de dues i tres dimensions.

Es una antiga fàbrica especialitzada en l'elaboració del rortell i la coca de llardons típics d'Olot.

Sant Rafael, 5 - Tel. (972) 26 08 59
OLOT (la Garrotxa)

Elaboració pròpia d'embotits
c/ Roser, 5 - Tel. 26 10 61
17800 OLOT (Girona)

Ben bé
d'Olot!

Preparatiu per fer el passant el dia de l'estrena dels nous cavallets - 7 de setembre de 1969

FOTO: JOSEP M. DOU I CAMPS

 RÀDIO CLOT
98.1 FM

Cap al mig segle

al vostre servei
